

KO E TOHI 'OE NGAAHI LEA FAKATĀTĀ

1 Ko hono 'aonga 'oe ngaahi lea fakatātā. 7 Ko e enginaki ke manavahē ki he 'Otua, mo tui ki he'ene folofola. 10 Ke 'oua na'a mo'ua 'i he tauvele 'ae kakai angahala. 20 'Oku lea valoki 'ae poto 'i hono manuki'i. 24 'Oku ne fakamanavahē'i 'a hono kau manuki.

¹ Ko e ngaahi lea fakatātā 'a Solomone ko e foha 'o Tevita, ko e tu'i 'o 'Isileli;

² Ke 'ilo ai 'ae poto mo e akonaki;
pea ongo'i 'ae ngaahi lea 'oe fa'a 'ilo;

³ Ke ma'u 'ae akonaki 'oe poto,
mo e angatonu, mo e fakamaau, pea mo e fai totonu;

⁴ Ke foaki 'ae 'ilo'ilo ki he ta'epoto,
pea ki he tangata talavou 'ae 'ilo mo e fa'a fakakaukau.

⁵ 'E fie fanongo 'e he tangata poto, pea 'e tupulekina ai a 'ene poto;
pea 'e ma'u ai 'e he tangata fa'a 'ilo 'ae ngaahi fakakaukau lelei:

⁶ Ke 'ilo'i 'ae lea fakatātā, pea mo hono fakamatala;
'ae ngaahi lea 'ae poto, mo 'enau ngaahi tala 'ilongata'a.

⁷ Ko e manavahē kia Sihova ko e kamata'anga ia 'oe 'ilo;
ka 'oku fehi'a 'ae vale ki he poto mo e akonaki.

⁸ 'E hoku foha, fanongo ki he akonaki 'a ho'o tamai,

- pea 'oua na'a ke li'aki 'ae fekau 'a ho'o fa'ē:
⁹ Koe'uhi 'e hoko ia ko e teunga lelei ki ho 'ulu,
 mo e kahoa ke tautau ki ho kia.
- ¹⁰ 'E hoku foha, kapau 'e fakatauvele'i koe 'e he kau
 angahala, 'oua na'a ke loto ki ai.
- ¹¹ Kapau te nau pehē, "Ha'u ke tau ō,
 ke tau tatali 'o toitoi ke lilingi 'ae toto,
 ke tau lama fakafufū ta'ehano'uhinga ki he
 ta'ehalaia:
- ¹² Ke tau folo mo'ui hifo 'akinautolu 'o hangē ko e
 fa'itoka;
 pea kātoa pe, 'o hangē ko kinautolu 'oku 'alu
 hifo ki he luo:
- ¹³ Te tau 'ilo ai 'ae koloa kehekehe kotoa pē,
 te tau fakafonu hotau ngaahi fale 'aki 'ae
 koloa:
- ¹⁴ Ke tau 'inasi fakataha pe mo koe;
 pea te tau kau taha pe 'i he kato pa'anga:"
- ¹⁵ 'E hoku foha, 'oua na'a ke 'alu 'i he hala mo
 kinautolu;
 ta'ofi ho va'e mei honau hala:
- ¹⁶ He 'oku lele honau va'e ki he kovi,
 'onau fakato'oto'o ke lilingi 'ae toto.
- ¹⁷ Ko e mo'oni 'oku tautau ta'e'aonga 'ae kupenga
 'i he 'ao 'o ha manupuna.
- ¹⁸ Pea 'oku nau toitoi ki honau toto 'onautolu pe;
 mo nau lama fakafufū ki he'enau mo'ui
 'anautolu pe.
- ¹⁹ He 'oku pehē pe 'ae hala 'okinautolu 'oku manu-
 manu ki he koloa;
 'aia 'oku ne faka'osi 'ae mo'ui 'anautolu 'oku
 nau ma'u ia.
- ²⁰ 'Oku kalanga 'itu'a 'ae poto;

- ‘oku ne hiki hake hono le‘o ‘i he ngaahi hala.
- 21 ‘Oku kalanga ia ‘i he potu lahi ‘oe fakataha‘anga,
mo e ava ‘oe ngaahi matapā: pea ‘i he lotu kolo
‘oku ne ‘ai mai ‘ene lea, ‘o pehē,
- 22 “‘Akimoutolu ‘ae kau vale, ‘e fēfē hono fuoloa ‘o
ho‘omou manako ki he vale?
Pea fiefia ‘ae kau manuki ‘i he‘enau manuki,
mo e fehi‘a ‘ae kau vale ki he poto?
- 23 Mou tafoki ‘i he‘eku valoki:
vakai, te u hua‘i hoku laumālie kiate kimoutolu,
te u fakahā ‘eku ngaahi lea kiate kimoutolu.
- 24 Koe‘uhi kuo u ui, pea na‘e ‘ikai te mou tali;
kuo u mafao atu hoku nima, kae ‘ikai tokanga‘i ‘e
ha taha;
- 25 Pea kuo mou li‘aki ‘eku akonaki,
pea na‘e ‘ikai te mou lotu ki he‘eku valoki:
- 26 Ko ia te u kata foki au ‘i ho‘omou mala‘ia;
te u manuki ‘i he tō mai ‘a ho‘omou manavahē;
- 27 ‘Io, ‘oka hoko mai ho‘omou manavahē ‘o hangē
ko e faka‘auha,
mo ho‘omou mala‘ia ‘o hangē ko e ‘ahiohio;
‘oka hoko mai ‘ae mamahi mo e feinga kiate ki-
moutolu.
- 28 Pea te nau toki ui kiate au, ka ‘e ‘ikai te u tali;
te nau kumi to‘oto‘o kiate au, ka ‘e ‘ikai te nau ‘ilo
au:
- 29 Koe‘uhi na‘a nau fehi‘a ki he ‘ilo,
pea na‘e ‘ikai te nau lotu ke manavahē kia
Sihova:
- 30 Na‘e ‘ikai te nau ma‘u ‘eku ngaahi akonaki,
pea na‘a nau manuki‘i ‘a ‘eku valoki kotoa pē.
- 31 Ko ia te nau kai ai ‘i he fua ‘o ‘enau faianga,
pea fakamākona ‘aki ‘enau ngaahi filio‘i pe
‘anautolu.

- 32 He ko e tafoki atu 'oe ta'epoto te ne tāmate'i
 'akinautolu,
 pea 'e 'auha 'ae vale 'i he'enu fakafiemālie.
- 33 Ka ko ia kotoa pē 'oku fanongo kiate au 'e nofo
 fiemālie pe ia,
 pea 'e 'ata'atā ia mei he manavahē ki he kovi."

2

*1 'Oku fakahā 'e he poto 'e ma'u 'ae mā'oni'oni 'e
 he'ene fānau, 10 Mo e malu'i mei he kakai angakovi,
 20 Mo e fakahinohino ki he ngaahi hala lelei.*

- 1 'E hoku foha, kapau te ke ma'u 'a 'eku ngaahi lea,
 mo fakafufū 'iate koe 'a 'eku ngaahi fekau;
- 2 Koe'uhi ke fakatokanga'i ho telinga ki he poto,
 pea ke tokanga ai ho loto ki he fa'a
 fakakaukau;
- 3 'Io, kapau te ke tangi ki he 'ilo,
 pea ke hiki hake ho le'o ke ma'u 'ae
 fakakaukau:
- 4 Kapau te ke kumi ki ai 'o hangē ko e siliva,
 pea hakule ki ai 'o hangē ko e koloa kuo fufū;
- 5 Te ke toki 'ilo ai 'ae manavahē kia Sihova,
 pea ma'u 'ae 'ilo'i 'oe 'Otua.
- 6 He 'oku foaki 'e Sihova 'ae poto:
 'oku ha'u mei hono fofonga 'ae 'ilo mo e
 fakakaukau.
- 7 'Oku tokonaki 'e ia 'ae poto 'aonga ma'a e kakai
 mā'oni'oni:
 ko e fakaū ia kiate kinautolu 'oku 'a'eva 'i he
 angatonu.
- 8 'Oku ne tauhi 'ae hala 'oe fakamaau;
 pea 'oku ne malu'i 'ae hala 'o 'ene kakai
 mā'oni'oni.

- 9 Pea te ke toki 'ilo ai 'ae mā'oni'oni, mo e fakamaau, mo e fai totonu;
 'io, 'ae hala lelei kotoa pē.
- 10 'Oka hū 'ae poto ki ho loto,
 pea mālie 'ae 'ilo ki ho laumālie;
- 11 'E fakamo'ui koe 'e he fa'a fakakaukau,
 pea 'e tauhi koe 'e he poto:
- 12 Ke fakamo'ui koe mei he hala 'oe tangata kovi,
 mei he tangata 'oku lea 'aki 'ae ngaahi me'a
 kovi;
- 13 'Aia 'oku li'aki 'ae hala 'oe mā'oni'oni,
 kae 'alu 'i he ngaahi hala 'oe fakapo'uli;
- 14 'Aia 'oku fiefia ke fai kovi,
 pea 'oku fiemālie 'i he talangata'a 'ae angahala;
- 15 Pea 'oku pikopiko hono ngaahi hala,
 pea kovi 'a hono ngaahi 'alu'anga:
- 16 Ke fakamo'ui koe mei he fefine muli,
 'io, mei he muli 'oku lea fakaooloo;
- 17 'Aia kuo ne li'aki 'ae fakahinohino 'i he'ene kei
 si'i,
 pea kuo ne fakangalongalo'i 'ae fuakava 'a
 hono 'Otua.
- 18 He 'oku tahifohifo hono fale ki he mate,
 pea mo hono 'alunga ki he kakai mate.
- 19 'Oku 'ikai toe foki mai ha taha 'oku 'alu atu kiate
 ia,
 pea 'oku 'ikai ke puke 'ekinautolu ki he ngaahi
 hala 'oe mo'ui.
- 20 Koe'uhi ke ke 'eve'eva koe 'i he hala 'ae kakai
 angalelei,
 pea ke ma'u 'ae ngaahi 'alu'anga 'oe
 mā'oni'oni.
- 21 Koe'uhi 'e nofo 'ae angatonu 'i he fonua,

pea 'e nofoma'u 'i ai 'ae haohaoa.

- ²² Ka 'e motuhi atu 'ae angahala mei he māmani,
pea 'e ta'aki fu'u hake mei ai 'ae fai kovi.

3

1 Ko e enginaki ki he talangofua, 5 Ki he tui, 7 Ki he angavaivai, 9 Ki he fa'a fai lelei, 11 Mo e fa'a kātaki. 13 Ko e koloa lahi 'ae poto. 19 Ko e mālohi, 21 Pea mo e lelei lahi 'oe poto. 27 Ko e enginaki ki he fa'a anga'ofa, 30 Mo e angalelei, 31 Mo e nofo fitemālie. 33 Ko e mala'ia 'oku 'i he kakai angakovi.

- ¹ 'E hoku foha, 'oua na'a fakangalo'i 'a 'eku fono;
ka ke tauhi 'e ho loto 'a 'eku ngaahi fekau:
² He koe'uhi 'e fakalahi 'aki ia kiate koe 'ae ngaahi
'aho lōloa,
mo e mo'ui fuoloa, pea mo e melino.
³ Ke 'oua na'a mahu'i 'iate koe 'ae manava'ofa mo
e mo'oni:
nono'o ia ki ho kia;
tohi ia ki he kakano 'o ho loto:
⁴ Ko ia te ke 'ilo ai 'ae lelei,
pea 'e tāpuekina koe 'i he 'ao 'oe 'Otua mo e
tangata.
⁵ Falala kia Sihova 'aki ho loto kotoa;
pea 'oua na'a ke fa'aki ki ho poto 'o'ou.
⁶ Ke ke fakaongoongo kiate ia 'i ho hala kotoa pē,
pea 'e fakatonutonu 'e ia ho ngaahi 'alu'anga.
⁷ 'Oua na'a ke pehē 'i ho mata 'o'ou, 'oku ke poto:
ka ke manavahē kia Sihova, pea tafoki mei he
kovi.
⁸ 'E hoko ia ko e mo'ui ki ho pito,
mo e uho ki ho ngaahi hui.

- ⁹ ¶ Faka'apa'apa kia Sihova 'aki ho'o koloa,

- pea mo e ‘uluaki fua ‘o ho‘o me‘a kotoa pē kuo
tupu:
- 10 Ko ia ‘e fonu ai ho ngaahi feleoko ‘i he mahu,
pea ‘e hā ‘ae uaine fo‘ou mei ho‘o ngaahi
tata‘o‘anga.
- 11 ‘E hoku foha, ‘oua na‘a ke manuki‘i ‘ae tautea
meia Sihova;
pea ‘oua na‘a ke fiu ‘i he‘ene valoki:
- 12 He ko ia ‘oku ‘ofa ki ai ‘a Sihova ‘oku ne tautea;
‘o hangē pe ko e tamai ki he foha ‘oku ne
fitemālie ai.
- 13 ‘Oku monū‘ia ‘ae tangata ko ia ‘oku ne ma‘u ‘ae
poto,
mo e tangata ‘oku ne lava‘i ‘ae ‘ilo.
- 14 He ‘oku ma‘ongo‘onga hake ia ‘i he fakatau ‘oe
siliva,
mo hono mahu‘inga ‘i he koula lelei.
- 15 ‘Oku mahu‘inga hake ia ‘i he ngaahi maka koloa:
pea ‘oku ‘ikai tatau mo ia ‘ae ngaahi me‘a
kotoa pē ‘oku ke fa‘a holi ki ai.
- 16 ‘Oku ‘i hono nima to‘omata‘u ‘ae ngaahi ‘aho
lōloa;
pea ‘oku ‘i hono nima to‘ohema ‘ae koloa mo e
ongoongolelei.
- 17 Ko hono ngaahi hala ko e hala ‘oe fitemālie,
pea ‘oku melino ‘a hono ngaahi ‘alu‘anga ko-
toa pē.
- 18 Ko e ‘akau ia ‘oe mo‘ui kiate kinautolu ‘oku puke
kiate ia:
pea ‘oku monū‘ia ‘akinautolu kotoa pē ‘oku kuku
ia ke ma‘u.

- 19 Kuo fokotu‘u ‘e Sihova ‘ae tu‘unga ‘o māmani ‘i he poto;
 pea ‘i he ‘ilo kuo ne teuteu ai ‘ae ngaahi langi.
- 20 Ko e me‘a ‘i he‘ene fa‘a ‘ilo ‘oku mapunopuna hake ai ‘ae ngaahi loloto,
 pea ‘oku to‘i ‘ae hahau mei he ngaahi ‘ao.
- 21 E hoku foha, ‘oua na‘a ke tuku ke mole atu ia mei ho ‘ao:
 tauhi ke ma‘u ‘ae poto mo‘oni mo e ‘ilo‘ilo.
- 22 Pea ‘e hoko ai ia ko e mo‘ui ki ho laumālie,
 mo e teunga lelei ki ho kia.
- 23 Pea te ke toki ‘alu lelei ‘i ho hala,
 pea ‘e ‘ikai tūkia ho va‘e.
- 24 ‘Oka ke ka tokoto ki lalo, ‘e ‘ikai te ke manavahē:
 ‘io, te ke tokoto hifo, pea ‘e melie ho‘o mohe kiate koe.
- 25 ‘Oua na‘a ke manavahē ki ha me‘a fakailifia ‘oku fakafokifā mai;
 pe ki he faka‘auha ‘oe angahala, ‘oka hoko mai ia.
- 26 He ko ho falala‘anga ‘a Sihova,
 pea ‘e fakahaofi ‘e ia ho va‘e ke ‘oua na‘a ‘efhia.
- 27 ‘Oua na‘a ta‘ofi ‘ae lelei meiate kinautolu ‘oku totonu ke ‘atu ia ki ai,
 ‘o kapau ‘oku ‘i ho nima hono mafai.
- 28 ‘Oua na‘a ke pehē ki ho kaungā‘api, “‘Alu, pea ke toe ha‘u,
 pea te u foaki ia kiate koe ‘apongipongi;”
 kae ‘osi ‘oku ke ma‘u pe ‘ae me‘a ‘iate koe.
- 29 ‘Oua na‘a ke filio‘i kovi ki ho kaungā‘api,
 he ‘oku ne nofo falala pe kiate koe.
- 30 ‘Oua na‘a fekuki mo ha taha ta‘ehano‘uhinga,

- ‘o kapau kuo ‘ikai ke fai ‘e ia ha kovi kiate koe.
 31 ‘Oua na‘a ke meheka ki he tangata fakamālohi,
 pea ‘oua na‘a ke fili ki hono ngaahi hala ‘o‘ona.
 32 He ko e angahala ‘oku fakalielia ia kia Sihova:
 ka ‘oku ‘i he mā‘oni‘oni ‘a hono finangalo fufū.
 33 ‘Oku ‘i he fale ‘oe angahala ‘ae fakamala‘ia meia
 Sihova:
 ka ‘oku ne tāpuaki‘i ‘ae nofo‘anga ‘oe angatonu.
 34 Ko e mo‘oni ‘oku ne manuki‘i ‘ae kau manuki:
 ka ‘oku foaki ‘e ia ‘ae lelei ki he angavaivai.
 35 ‘E ma‘u ‘e he poto ‘ae ongoongolelei:
 ka ko e hakeaki‘i ‘oe vale ko e me‘a fakamā.

4

1 ‘Oku fakahā ‘e Solomone ‘ae ako na‘e fai ‘e he‘ene mātu‘a kiate ia, 5 Ke tokanga ki he poto, 14 Pea ke fehi‘a ki he hala ‘oe kakai fai kovi. 20 ‘Oku ne enginaki ki he tui, 23 Pea mo e mā‘oni‘oni.

- 1 ‘Ae fānau, mou fanongo ki he akonaki ‘ae tamai,
 pea tokanga ke ‘ilo ‘ae poto.
 2 He ‘oku ou foaki ‘ae akonaki lelei kiate ki-
 moutolu,
 pea ‘oua na‘a mou li‘aki ‘a ‘eku fono.
 3 He ko e foha au ‘o ‘eku tamai,
 ko e pele mo e ‘ofeina taha pe au ‘i he ‘ao ‘o ‘eku
 fa‘ē.
 4 Na‘a ne akonaki‘i foki au, ‘o ne pehē mai,
 “Tuku ke ma‘u ‘i ho loto ‘a ‘eku ngaahi lea:
 tauhi ‘a ‘eku ngaahi fekau, ka ke mo‘ui.”
 5 Ke ke ma‘u ‘ae poto,
 pea ma‘u mo e ‘ilo:
 ‘oua na‘a ngalo ia; pea ‘oua na‘a ke fakaholomui
 mei he ngaahi lea ‘a hoku ngutu.
 6 ‘Oua na‘a li‘aki ia, pea te ne fakamo‘ui koe:

- ke ke 'ofa kiate ia, pea te ne tauhi kiate koe.
- 7 Ko e poto ko e me'a 'oku fungani hake ia;
ko ia ke ke ma'u 'ae poto:
pea 'i he me'a kotoa pē 'oku ke ma'u, ke ke ma'u mo
e 'ilo.
- 8 Fakahikihiki 'i ia, pea te ne hakeaki 'i koe:
pea 'i ho'o fā'ufua kiate ia, te ne fakaongoon-
golelei koe.
- 9 'E ai 'e 'ia 'ae teunga matamatalelei ki ho 'ulu:
ko e tatā 'oe nāunau te ne foaki kiate koe."
- 10 'E hoku foha, fanongo, pea ke ma'u 'a 'eku
ngaahi tala,
pea 'e hoko ai 'o lahi 'ae ngaahi ta'u 'o ho'o
mo'ui.
- 11 Kuo u akonaki 'i koe 'i he hala 'oe poto;
pea kuo u tataki koe 'i he ngaahi 'alu'anga
totonu.
- 12 'Oka ke ka 'eve'eva 'e 'ikai 'efihia ho va'e;
pea 'oka ke ka lele 'e 'ikai te ke hinga.
- 13 Puke ke ma'u 'ae akonaki;
'oua na'a tukuange ia:
kuku ma'u ia; he ko ho'o mo'ui ia.
- 14 'Oua na'a ke 'alu atu ki he hala 'oe angahala,
pea 'oua na'a 'eve'eva 'i he 'alu'anga 'oe kakai
angakovi.
- 15 Faka'ehi'ehi mei ai, 'oua na'a ke ofi ki ai,
tafoki mei ai, pea 'alu atu pe.
- 16 He 'oku 'ikai te nau mohe, ka 'i he'enau lava 'i 'ae
kovi;
pea 'i he 'ikai te nau fakahinga ha ni'ihī 'oku
'ikai ai te nau fa'a mohe.
- 17 He 'oku nau kai 'ae mā 'oe fai kovi,
'onau inu 'i he uaine 'oe fakamālohi.

- 18 Ka ko e hala 'oe angatonu 'oku tatau ia mo e ulo
'oe maama,
'aia 'oku 'āsili pe 'ene ulo 'o a'u ki he haohaoa
'oe 'aho.
- 19 'Oku tatau mo e po'uli 'ae hala 'oe angahala:
'oku 'ikai te nau 'ilo 'aia 'oku nau tūkia ai.
- 20 'E hoku foha, tokanga ki he'eku ngaahi lea;
fakatokanga'i ho telinga ki he'eku ngaahi tala.
- 21 Ke 'oua na'a mole atu ia mei ho mata;
ke ma'u ia 'i he kakano 'o ho loto.
- 22 He ko e mo'ui ia kiate kinautolu 'oku ma'u ia,
pea ko e faito'o ki honau kakano.
- 23 Ke ke tauhi fakamātoato ki ho loto;
he 'oku tupu mei ai 'ae iku'anga 'oe mo'ui.
- 24 Ke li'aki ke mama'o 'iate koe 'ae ngutu 'oku kovi,
mo e loungutu paongata'a.
- 25 Ke sio totonu atu pe ho mata,
pea ke hangatonu ki mu'a ho laumata 'iate
koe.
- 26 Fakakaukau ki he 'alunga 'o ho va'e,
pea 'e fakatonutonu ai ho ngaahi hala kotoa
pē.
- 27 'Oua na'a afe ki he nima to'omata'u pe ki he
to'ohema:
ka ke fakatafoki ho va'e mei he kovi.

5

1 'Oku enginaki 'e Solomone ke tokanga ki he poto. 3 'Oku ne fakahā hono kovi 'oe fe'auaki mo e fakamaveuveu. 15 'Oku ne enginaki ki he anganofa, mo e fa'a foaki, pea mo e fai mā'oni'oni. 22 'Oku mo'ua 'ae angahala 'i he'enau kovi 'anautolu pe.

- 1 'E hoku foha, tokanga ki he'eku poto,

- pea ke fakaongo ho telinga ki he'eku 'ilo:
- ² Koe'uhi ke ke tokanga'i 'ae fakapotopoto,
pea ke ma'u pe 'i ho lounгутu 'ae 'ilo.
- ³ He 'oku to'i 'ae lounгутu 'oe fefine muli 'o hangē
ko e nge'esi 'oe honi,
pea 'oku molemole lahi hake 'i he lolo 'a hono
ngutu:
- ⁴ Ka 'oku tatau mo e kona 'ī'ī 'a hono iku'anga,
'o māsila 'o hangē ha heletā fakatoumata.
- ⁵ 'Oku 'alu hifo hono va'e ki he mate,
'oku fakatau atu 'a 'ene ngaahi laka ki heli.
- ⁶ Pea telia na'a ke fakakaukau ki he hala 'oe mo'ui,
'oku fakafihi 'e ia hono ngaahi 'alu'anga, ke
'oua na'a ke 'ilo'i ia.
- ⁷ Ko ia 'ae fānau, ke mou fanongo kiate au,
pea 'oua na'a mou hē mei he ngaahi lea 'a
hoku ngutu.
- ⁸ Ke fakamama'o 'aupito ho hala meiate ia,
pea 'oua na'a ke ofi ki he matapā 'o hono fale:
- ⁹ Telia na'a ke foaki ho ongolelei ki ha kakai kehe,
pea moho ngaahi ta'u ki he kakai loto
fakafasifasi:
- ¹⁰ Telia na'a pito 'ae kau muli 'i ho mālohi;
pea 'e 'i he fale 'oe muli ho'o ngaahi ngāue;
- ¹¹ Pea ke tangi mamahi 'amui,
'oka kai 'o 'osi ho kakano mo ho sino,
- ¹² 'o ke pehē ai, "'Oiauē, na'e lahi 'eku fehi'a ki he
akonaki,
pea na'e manuki'i 'e hoku loto 'ae valoki;
- ¹³ Pea na'e 'ikai teu talangofua ki he le'o 'o hoku
kau akonaki,
pe fakatokanga'i hoku telinga kiate kinautolu
na'a nau ako kiate au!

- 14 Na‘aku meimei kau ‘i he kovi kotoa pē,
‘i he lotolotonga ‘oe ha‘oha‘onga mo e
fakataha‘anga.”
- 15 Inu ‘ae vai mei ho lepa pe ‘o‘ou,
mo e vaitafe mei he vai keli pe ‘o‘ou.
- 16 Ke tafe atu ho ngaahi mangamanga‘i vai,
mo e vaitafe ‘oe ngaahi vai ki he ngaahi hala.
- 17 Ke tuku ia ko ho‘o me‘a ‘a‘au pe,
pea ‘oua na‘a kau ai mo koe ha muli.
- 18 Ke monū‘ia ho matavai:
pea ke fiefia koe ‘i ho uaifi ‘aia na‘a ke ma‘u ‘i
ho‘o kei talavou.
- 19 Ke tatau pe ia mo e hainite ‘ofa mo e kāseli
faka‘ofa‘ofa;
pea ke fiemālie ma‘uaipē koe ‘i hono fatafata;
pea ke fakafiefia‘i koe ‘i he ‘aho kotoa pē ‘i
he‘ene ‘ofa.
- 20 ‘E hoku foha, ko e hā ka ke ka hē ai ‘i he fefine
muli,
pea fā‘ufua ki he fatafata ‘oe muli?
- 21 He ‘oku tokaima‘ananga ‘i he ‘ao ‘o Sihova ‘ae
ngaahi hala ‘oe tangata,
pea ‘oku vakai ‘e ia ‘a hono ngaahi ‘alu‘anga.
- 22 ‘E mo‘ua ‘ae angahala ‘i he‘ene ngaahi hia ‘a‘ana,
pea ‘e ha‘isia ‘aki ia ‘ae afo ‘o ‘ene angahala.
- 23 ‘E mate ta‘eakonekina ia;
pea ‘e hē ia ko e me‘a ‘i he lahi ‘o ‘ene vale.

6

1 Ko e ta‘ofi ki he fetongi, 5 Mo e fakapikopiko, 12 Mo e anga pau‘u. 16 Ko e me‘a ‘e fitu ‘oku fehi‘a ki ai ‘ae ‘Otua. 20 Ko e lelei ‘e tupu ‘i he talangofua. 25 Ko e kovi ‘oe fe‘auaki.

- 1 'E hoku foha, kapau kuo ke hoko ko e fetongi ki
ho kāinga,
kapau kuo ke fekuku nima mo ha muli,
- 2 Tā kuo tauhele'i koe 'aki 'ae ngaahi lea mei ho
ngutu,
kuo ke fihia koe 'i he ngaahi lea 'a ho ngutu.
- 3 'E hoku foha, ke ke fai eni,
koe'uhi ke ke hao 'oka ke ka tō ki he nima 'o ho
kāinga:
'alu koe, 'o fakavaivai koe,
koe'uhi ke ke lava 'i ai ho kāinga.
- 4 'Oua na'a tuku ke mohe ho mata,
pe tuku ke tulemohe ho laumata.
- 5 Fakamo'ui koe 'o hangē ko e kāseli mei he nima
'oe tangata tuli manu,
pea hangē ko e manupuna mei he nima 'oe
tangata tauhele.
- 6 'A koe ko e fakapikopiko, 'alu ki he lō;
tokanga ki he'ene anga, pea ke poto ai;
- 7 'Aia 'oku 'ikai hano fakahinohino, pe enginaki,
pe ha pule,
- 8 Ka 'oku ne tokonaki 'ene me'akai 'i he
fa'ahita'u mafana,
'o ne tōnaki 'ene me'akai 'i he ututa'u.
- 9 'A koe ko e fakapikopiko, 'e fēfē hono fuoloa 'o
ho'o mohe?
Te ke toki tu'u hake 'afē mei ho'o mohe?
- 10 "E toe si'i pe 'ae mohe, 'e toe si'i mo e
mo'umohea,
'e toe si'i mo e fehulunaki 'oe nima ke mohe:"
- 11 Pea pehē, 'e ha'u ai ho'o masiva 'o hangē ha taha
'oku fononga mai,

pea mo ho‘o paea ‘o hangē ha tangata ‘oku to‘o mahafu.

- 12 ‘Oku ‘alu mo e ngutu kovi, ‘ae tangata ‘oku angakovi,
mo e tangata angahala.
- 13 ‘Oku kakamo ‘e ia ‘aki hono mata, ‘oku lea ‘aki ‘e ia hono va‘e,
‘oku ako ‘aki ‘e ia hono louhi‘i nima;
- 14 ‘Oku ‘i hono loto ‘ae kovi,
‘oku ne fakatupu ma‘uaipē ‘ae kovi;
‘oku tūtuu‘i ‘e ia ‘ae maveuveu.
- 15 Ko ia ‘e hoko fakafokifā ai ‘a ‘ene mala‘ia;
‘e maumau fakafokifā ia ta‘ehanofakamo‘ui.
- 16 ‘Oku fehi‘a ‘a Sihova ki he me‘a ni ‘e ono:
‘io, ko e me‘a ‘e fitu ‘oku fakalielia ‘i hono ‘ao:
- 17 Ko e mata fielahia, ko e ‘elelo ‘oku loi,
mo e nima ‘oku lilingi ‘ae toto ‘oe ta‘ehalaia,
- 18 Ko e loto ‘oku fakatupu ‘ae ngaahi mahalo kovi,
mo e va‘e ‘oku ve‘e vave ki he fai kovi,
- 19 Ko e fakamo‘oni loi ‘oku lea ‘aki ‘ae ngaahi loi,
mo ia ‘oku fakatupu maveuveu ‘i he kāinga.
- 20 ‘E hoku foha, ke ke tauhi ‘ae fekau ‘a ho‘o tamai,
pea ‘oua na‘a li‘aki ‘ae fono ‘a ho‘o fa‘ē:
- 21 Nono‘o ma‘uaipē ia ki ho loto,
pea kahoa ‘aki ia ‘i ho kia.
- 22 ‘Oka ke ka ‘alu, te ne tataki koe;
‘oka ke ka mohe, te ne tauhi koe;
pea ‘oka ke ka ‘ā, te mo alea mo ia.
- 23 He ko e fekau ko e tu‘unga maama ia:
pea ko e fono ko e maama ia;
pea ko e valoki fakapoto ko e hala ia ‘oe mo‘ui:

- 24 Ke fakahaofi koe mei he fefine angahala,
mei he lea fakaooloo 'ae fefine muli.
- 25 'Oua na'a ke holi 'i ho loto ki hono faka'ofa;
pea 'oua na'a tuku ke ne kākaa'i koe 'aki hono
laumata.
- 26 He ko e me'a 'i he fefine fe'auaki 'oku fakama-
siva'i 'ae tangata ke toe si'i 'ene kongā mā:
pea 'e tuli 'e he tonotangata 'ae mo'ui
mahu'inga.
- 27 'E fa'a 'ai 'e ha tangata 'ae afi ki hono fatafata,
pea 'ikai vela hono ngaahi kofu?
- 28 'E 'eve'eva ha taha 'i he funga maka vela,
ka 'e 'ikai vela hono va'e?
- 29 'Oku pehē 'aia 'oku 'alu atu ki he uaifi 'o hono
kaungā'api;
'e 'ikai tonuhia ia 'oku ala ki ai.
- 30 'Oku 'ikai fehi'a 'ae kakai ki ha kaiha'a,
'o kapau kuo ne kaiha'a ke fakafiemālie hono
loto 'i he'ene feinga fiekaia;
- 31 Kā, 'oka 'ilo ia, 'e totongi 'e ia ke liunga fitu;
'e 'atu 'e ia 'ae me'a kotoa pē 'o hono fale.
- 32 Ka ko ia 'oku tonofefine, 'oku masiva poto:
ko ia 'oku ne fai ia 'oku faka'auha 'e ia hono
laumālie 'o'ona.
- 33 'E lavea ai ia mo ongoongo kovi:
pea 'e 'ikai holoholo'i 'a hono manukia.
- 34 He ko e fua'a ko e fakalili ia 'oe tangata:
ko ia 'e 'ikai te ne toe mamae ai 'i he 'aho 'oe
totongi.
- 35 'E 'ikai tokanga'i 'e ia ha tukungoue;
pea 'e 'ikai fiemālie ia 'i ho'o foaki lahi.

7

1 'Oku tala 'e Solomone ke tau kāinga mo'oni mo e poto. 'Oku ne fakahā 'ene anga 'a'ana, 10 Mo e kākā 'oe fefine angahala, 22 Mo e vale lahi 'oe tangata 'oku fai kovi mo ia. 24 'Oku ne na'ina'i ke 'oua na'a fai ha me'a pehē.

- 1 'E hoku foha, ke ke ma'u 'eku ngaahi lea,
pea ke tănaki kiate koe 'a 'eku ngaahi fekau.
- 2 Fai ki he 'eku ngaahi fekau pea mo'ui ai!
Pea tokanga'i 'a 'eku fono 'o hangē ko ho kano'i mata.
- 3 Nono'o ia ki ho louhi'i nima,
tohi ia ki he kakano 'o ho loto.
- 4 Ke ke lea 'o pehē ki he poto, "Ko hoku tokoua koe;"
pea ke ui 'ae 'ilo ko ho kāinga fefine:
- 5 Koe'uhi ke na fakamo'ui koe mei he fefine muli,
mei he muli 'oku fakaooloo 'aki 'ene ngaahi lea.
- 6 He na'aku sio atu mei he matapā 'a hoku fale mei he matapā sio'ata.
7 Pea na'aku vakai ki he kakai vale,
pea ne u 'ilo'i 'i he kau talavou 'ae tangata talavou 'oku masiva 'i he poto,
- 8 Na'e 'alu atu 'i he hala 'o ofi ki hono 'api;
'o ne 'alu 'i he hala ki hono fale,
- 9 'I he efiafi po'uli,
'i he pō 'uli'uli mo fakapo'uli:
- 10 Pea vakai, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'ae fefine 'oku kofu 'i he kofu 'oe fa'a fe'auaki,
'o loto kākā.
- 11 ('Oku fa'a longoa'a ia mo angamālohi,
'oku 'ikai nofo hono va'e 'i hono fale:
- 12 Ko eni 'oku 'itu'a, ko 'ena 'oku 'i he ngaahi hala,

‘oku ne nofo toitoi ‘i he tuliki kotoa pē.)

- 13 Pea na‘a ne puke ia, pea ‘uma ki ai,
 pea ‘i he mata fiematamu‘a na‘a ne pehē kiate
 ia,
 14 “‘Oku ou ma‘u ‘ae ngaahi foaki fakalelei;
 pea kuo u fakamo‘oni ki he‘eku ngaahi
 fuakava ‘i he ‘aho ni.
- 15 Ko ia kuo u ha‘u ai ke ta fe‘ilongaki mo koe,
 ke kumi ‘i he feinga ki ho mata,
 pea ko eni kuo u ma‘u koe.
- 16 Kuo u teuteu hoku mohenga ‘aki ‘ae ngaahi
 puipui matamatalelei,
 mo e tongi fakasanisani, mo e tupenu lelei
 mei ‘Isipite.
- 17 Kuo u fakanamu kakala ‘a hoku mohenga ‘aki
 ‘ae mula, mo e ‘alosi, pea mo e sinamoni.
- 18 Ha‘u, ke ta fakafonu ‘akitaua ‘i he ‘ofa ‘o a‘u ki he
 ‘apongipongi:
 ke ta fakafiemālie ‘akitaua ‘i he‘eta fai ‘ofa.
- 19 He ‘oku ‘ikai ‘i ‘api ‘ae tangata‘eiki,
 kuo ‘alu ia ‘o fononga mama‘o:”
- 20 Kuo ne ‘ave mo ia ‘ae kato pa‘anga,
 pea ‘e ‘ikai ha‘u ia kae‘oua ke hokosia hono
 ‘aho kuo ne lea ki ai.
- 21 Na‘a ne fakavaivai‘i ia ‘aki ‘a ‘ene ngaahi lea
 matamatalelei,
 ‘o ne ma‘u ia ‘i he fakaooloo ‘a hono ngutu.
- 22 Ko ia na‘a ne ‘alu muimui leva ‘iate ia,
 ‘o hangē ko e pulu ke tāmata‘i,
 pea hangē ko e vale ki he tautea ‘oe ‘akau
 fakamaau va‘e;
- 23 Kae‘oua ke ‘asi ‘ae ngahau ki hono ‘ate;

- ‘io, ‘o hangē ko e manu ‘oku ‘oho vave ki he tauhele,
 ‘o ‘ikai ke ne ‘ilo ko e me‘a ke ‘osi ai ‘ene mo‘ui.
 24 ‘E fānau, ke mou fanongo eni kiate au,
 pea mou tokanga ki he ngaahi lea ‘a hoku ngutu.
 25 ‘Oua na‘a tuku ke ‘alu atu ho loto ki hono hala,
 ‘oua na‘a mou hē ‘i hono ngaahi ‘alu‘anga.
 26 He kuo lī hifo ‘e ia ‘ae toko lahi kuo lavea;
 ‘io, kuo tāmata‘i ‘e ia ‘ae kau tangata mālohi toko lahi.
 27 Ko hono fale ko e hala ia ki heli,
 ‘oku ‘alu hifo ia ki he nofo‘anga ‘oe mate.

8

1 Ko e ongolelei, 6 Mo e fakamo‘oni ‘oe poto. 10 Ko hono lelei, 12 Mo hono anga, 15 Mo hono mālohi, 18 Mo hono koloa‘ia, 22 Pea mo hono ta‘engata ‘oe poto. 32 ‘Oku totonu ke holi ki he poto koe‘uhi ko e lelei ‘oku ha‘u mo ia.

- ¹ ‘Ikai ‘oku kalanga ‘ae poto? Pea ‘ai mai ‘e he fa‘a ‘ilo hono le‘o? ² ‘Oku tu‘u ia ‘i he tumutumu ‘oe ngaahi potu mā‘olunga,
 mo e ngaahi potu ‘i he ngaahi ve‘e hala.
³ ‘Oku ne kalanga ‘i he ngaahi matapā,
 mo e ngaahi matanikolo, ‘i he ava ‘oe ngaahi matapā.
⁴ “‘Ae kau tangata, ‘oku ou ui kiate kimoutolu!
 Pea ‘oku hiki hake hoku le‘o ki he fānau ‘ae tangata,
⁵ ‘Ae kau sesele, mou ‘ilo ‘ae poto:
 pea ke ma‘u ‘ekimoutolu, ko e kau vale, ‘ae loto fa‘a ‘ilo.
⁶ Fanongo; he te u lea ki he ngaahi me‘a ‘oku lelei;

- pea 'e mafa'a hoku lounгутu 'i he ngaahi me'a totonu.
- 7 Pea 'e lea 'aki 'ae mo'oni 'e hoku ngutu;
pea ko e me'a fakalielia ki hoku lounгутu 'ae kovi.
- 8 'Oku 'i he mā'oni'oni 'ae ngaahi lea kotoa pē 'a hoku ngutu;
'oku 'ikai ha pikopiko pe ha kākā 'i ai.
- 9 'Oku 'ilongofua kotoa pē kiate ia 'oku poto,
pea totonu kiate kinautolu 'oku ma'u 'ae 'ilo.
- 10 Ma'uā 'eku akonaki, kae si'aki 'ae siliva;
pea ke lelei hake 'ae ma'u 'oe 'ilo 'i he koula lelei.
- 11 "He 'oku lelei hake 'ae poto 'i he ngaahi maka koloa;
pea 'oku 'ikai fa'a tatau mo ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oku ke fa'a holi ki ai.
- 12 Ko au poto 'oku ma nonofo mo fa'a filio'i,
pea u ma'u 'ae 'ilo 'i he fakatupu me'a fo'ou.
- 13 Ko e manavahē kia Sihova, ko e fehi'a ia ki he kovi:
ko e fielahi, mo e fakapuhopuhā, mo e an-gakovi mo e ngutu kovi, 'oku ou fehi'a ki ai.
- 14 'Oku 'a'aku 'ae akonaki, mo e poto mo'oni:
ko au ko e fa'a 'ilo, 'oku 'iate au 'ae mālohi.
- 15 Ko e me'a 'iate au 'oku pule ai 'ae ngaahi tu'i,
pea fai fakamaau 'e he hou'eiki.
- 16 'Oku pule 'ae hou'eiki 'iate au,
mo e kakai 'eiki, mo e kau fakamaau kotoa pē 'o māmani.
- 17 'Oku ou 'ofa kiate kinautolu 'oku 'ofa kiate au;
pea 'e ma'u au 'ekinautolu 'oku kumi tōtōaki kiate au.
- 18 'Oku 'iate au 'ae koloa mo e ongoongolelei;

- ‘io, ‘ae koloa ta‘epopo mo e mā‘oni‘oni.
- 19 ‘Oku lelei hake ‘i he koula ‘a hoku fua, ‘io, ‘i he koula lelei;
mo ‘eku koloa ‘i he siliva lelei.
- 20 ‘Oku ou takimu‘a ‘i he hala ‘oe mā‘oni‘oni,
‘i he loto hala ‘oe fakamaau:
- 21 Koe‘uhi ke u pule ke ma‘u ‘ae koloa mo‘oni
‘ekinautolu ‘oku ‘ofa kiate au;
pea te u fakafonu honau tukunga koloa.
- 22 “Na‘e ma‘u au ‘e Sihova ‘i he kamata‘anga ‘o
hono hala,
‘i mu‘a ange ‘i he‘ene ngaahi ngāue ‘i mu‘a.
- 23 Na‘e fokotu‘u au talu mei mu‘a, mei he ka-
mata‘anga ‘i he te‘eki ai ‘a māmani.
- 24 Na‘e fanau‘i au ‘i he te‘eki ke ai ha loloto;
‘i he te‘eki ai ha matavai ‘oku fonu ‘i he vai.
- 25 ‘I he te‘eki ke tu‘uma‘u ‘ae ngaahi mo‘unga;
na‘e fanau‘i au ‘i he te‘eki ai ‘ae ngaahi potu
mā‘olunga:
- 26 ‘I he te‘eki ai te ne ngaahi ‘a māmani, pe ko e potu
ma‘ala‘ala,
pe ko e potu lahi ‘oe efu ‘o māmani.
- 27 ‘I he‘ene teuteu ‘ae ngaahi langi, na‘aku ‘i ai au:
pea ‘i he‘ene tuku ‘ae ngata‘anga ‘oe funga
loloto:
- 28 ‘I he‘ene fokotu‘u ‘ae ngaahi ‘ao ‘i ‘olunga:
‘i he‘ene fakamālohi ‘ae ngaahi matavai ‘oe
loloto:
- 29 ‘I he‘ene tuku ki he tahi ‘ene fono,
ke ‘oua na‘a laka mai ia ‘i he me‘a kuo ne
fekau:
‘i he‘ene tu‘utu‘uni ‘ae ngaahi tu‘unga ‘o
māmani.
- 30 Na‘aku ‘i ai mo ia, ‘o hangē ha taha kuo tupu
hake mo ia:

ko hono fiefia‘anga au ‘i he ‘aho kotoa pē,
pe na‘aku fiefia ma‘uaipē i hono ‘ao;

³¹ Na‘aku fiefia ‘i he ngaahi potu ‘o māmani ‘oku
kakai,
pea na‘e ‘i he fānau ‘ae tangata ‘a ‘eku
fiefia‘anga.

³² “Ko ia, ‘E fānau, mou fanongo mai kiate au:
he ‘oku monū‘ia ia ‘oku tokanga ki hoku
ngaahi hala.

³³ Mou fanongo ki he akonaki, pea mou poto,
pea ‘oua na‘a mou ta‘etokanga ki ai.

³⁴ ‘Oku monū‘ia ‘ae tangata ‘oku fanongo kiate au,
‘o ne tatali ‘i he ‘aho kotoa pē ‘i hoku ngaahi
matapā,
‘o ne nofo ‘i hoku ve‘e matapā.

³⁵ He ko ia ‘oku ne ma‘u au ‘oku ne ma‘u ‘ae mo‘ui,
pea ‘e ‘iate ia ‘ae ongoongolelei meia Sihova.”

³⁶ Ka ko ia ‘oku fai angahala kiate au, ‘oku ne fai
kovi ki hono laumālie ‘o‘ona:
‘oku ‘ofa ki he mate ‘akinautolu kotoa pē ‘oku
fahi‘a kiate au.

9

*1 Ko e ngāue, 4 Mo e akonaki ‘oe poto. 13 Ko e
anga, 16 Mo e hē ‘oe vale.*

¹ Kuo langa ‘e he poto ‘a hono fale,
pea kuo ne tā mai ‘a hono pou ‘e fitu.

² Kuo ne tāmata‘i ‘ene fanga manu;
kuo ne hu‘i ‘ene uaine;
kuo ne teuteu foki hono keinanga‘anga.

³ Kuo ne fekau atu ‘ene kau kaunanga;

- ‘oku kalanga ia mei he ngaahi potu mā‘olunga
‘oe kolo,
- 4 “Ko hai ia ‘oku ta‘epoto ke afe mai ia ki heni:”
pea ‘oku lea ia, ‘o pehē, kiate ia ‘oku ta‘e‘ilo,
- 5 “Ha‘u, ‘o kai ‘i he‘eku mā,
‘o inu ‘i he uaine kuo u hu‘i ‘eau.
- 6 Liaki ‘ae kau vale, ka ke mo‘ui;
pea ke ‘alu ‘i he hala ‘oe fa‘a ‘ilo.”
- 7 Ko ia ‘oku valoki ki he tangata manuki ‘oku
fakamā ai ia:
pea ‘oku pani ‘uli ia ‘aia ‘oku ne valoki‘i ‘ae
tangata angakovi.
- 8 “Oua na‘a valoki ki he tangata manuki, telia na‘a
ne fehi‘a kiate koe:
takitala‘i ‘ae tangata poto, pea ‘e ‘ofa ai ia kiate
koe.
- 9 “Ako ki he tangata poto, pea ‘e ‘āsili ai ‘ene poto:
akonaki‘i ‘ae angatonu, pea ‘e tupulekina ai ‘a
‘ene ‘ilo.
- 10 Ko e manavahē kia Sihova ko e kamata‘anga ia
‘oe poto:
pea ko e ‘ilo ‘oe mā‘oni‘oni ko e fakakaukau
poto ia.
- 11 He ko e me‘a ‘iate au ‘e fakalahi ho ngaahi ‘aho,
pea ‘e fakalahi mo e ta‘u ‘o ho‘o mo‘ui.
- 12 Kapau ko e poto koe, ‘oku ke poto pe ma‘au:
ka ke ka taukae, ko koe pe te ke ongo‘i ia.
- 13 “Oku fa‘a longoa‘a ‘ae fefine vale:
‘oku ta‘epoto ia, ‘oku ‘ikai te ne ‘ilo ha me‘a.
- 14 He ‘oku nofo ia ‘i he matapā ‘o hono fale,
‘i he heka‘anga ‘i he ngaahi potu mā‘olunga ‘oe
kolo,

- 15 Ke ui ki he kakai fononga,
 ‘akinautolu ‘oku ‘alu totonu atu ‘i honau hala:
 16 “Ko hai ia ‘oku ta‘epoto, ke afe mai ia ki heni:”
 pea ‘oku ne lea, ‘o pehē kiate ia, ‘oku ta‘e‘ilo,
 17 “ko e vai ‘oku kaiha‘asi ‘oku melie ia,
 pea ‘oku ifoifo lelei ‘ae mā ‘oku kai fakafufū.”
 18 Ka ‘oku ‘ikai ke ne ‘ilo ‘oku ‘i ai ‘ae mate;
 pea ‘oku ‘i he loloto ‘o heli ‘ae kakai kuo ne
 fakaafe.

10

*1–32 ‘Oku tu‘u ‘ae ngaahi fakamatala ‘i he vahe
 ni ki he fai lelei mo e fai kovi ‘i he ngaahi me‘a
 kehekehe, ‘o a‘u ki hono uofulu ma nima ‘oe vahe.*

- 1 Ko e ngaahi lea fakatātā ‘a Solomone.
 ‘Oku fakafiefia ‘i ‘ae tamai ‘e he foha ‘oku poto:
 ka ko e tama vale ko e fakaongosia ia ki he‘ene
 fa‘ē.
 2 ‘Oku ‘ikai ‘aonga ‘ae koloa ‘oe angahala ka ‘oku
 fakamo‘ui mei he mate ‘e he mā‘oni‘oni.
 3 ‘E ‘ikai tuku ‘e Sihova ke fiekaia ‘ae laumālie ‘oe
 mā‘oni‘oni:
 ka ‘oku li‘aki ‘e ia ‘ae koloa ‘ae angahala.
 4 Ko ia ‘oku fai ‘aki ‘ae nima vaivai ‘e faka‘a‘au ia
 ke masiva:
 ka ‘oku fakakoloa‘ia ‘e he nima ‘oku fa‘a ngāue.
 5 Ko e foha poto ia ‘aia ‘oku utu mai ‘i he fa‘ahita‘u
 mafana:
 ka ko ia ‘oku mohe ‘i he lolotonga ‘ae ututa‘u
 ko e foha ia ‘oku tau mā ai.
 6 ‘Oku hilifaki ‘ae ngaahi tāpuaki ki he ‘ulu ‘oe
 angatonu:
 ka ‘oku tāpuni ‘aki ‘ae fakamālohi ‘ae ngutu ‘oe
 angakovi.
 7 ‘Oku monū‘ia ‘ae fakamanatu ki he angatonu:

- ka 'e popo 'ae hingoa 'oe angahala.
- 8 'E ma'u 'ae ngaahi fekau 'ekinautolu 'oku loto poto:
ka 'e hinga 'ae vale 'oku fa'a lau.
- 9 'Oku 'alu mālohi ia 'aia 'oku 'eve'eva 'i he angatonu:
ka ko ia 'oku femio'aki hono ngaahi hala 'e 'iloa ia.
- 10 'Oku tupu 'ae mamahi 'iate ia 'oku kakamo 'aki hono mata:
pea 'e hinga 'ae vale 'oku fa'a lau.
- 11 Ko e ngutu 'oe tangata mā'oni'oni ko e matavai 'oe mo'ui:
ka 'oku tāpuni 'aki 'ae fakamālohi 'ae ngutu 'oe angakovi.
- 12 'Oku tupu mei he fehi'a 'ae feke'ike'i:
ka 'oku 'ufi'ufi 'e he 'ofa 'ae angahala kotoa pē.
- 13 'Oku 'ilo 'ae poto 'i he loungutu 'o'ona 'oku fa'a 'ilo:
ka ko e me'a tā ki he tu'a 'o'ona 'oku masiva fakakaukau.
- 14 'Oku tokonaki 'e he kakai poto 'ae 'ilo:
ka 'oku ofi 'ae ngutu 'oe vale ki he faka'auha.
- 15 Ko e kolo mālohi 'oe tangata koloa'ia ko 'ene koloa:
ka 'e 'auha 'ae masiva ko 'enau masiva.
- 16 'Oku tautonu ki he mo'ui 'ae ngāue 'ae mā'oni'oni:
ka ko e fua 'oe kakai angakovi ki he angahala.
- 17 Ko ia 'oku ne ma'u 'ae tala fakapoto 'oku 'i he hala ki he mo'ui:
ka ko ia 'oku li'aki 'ae valoki 'oku hē ia.
- 18 Ko ia 'oku fufū 'ene fehi'a 'aki 'ae loungutu loi,
mo ia 'oku lea 'aki 'ae me'a fakakovi'i, 'oku fakatou vale.

- 19 'I he lahi 'oe lea 'oku 'ikai ke masiva ia 'i he angahala:
ka ko e poto ia 'aia 'oku ta'ofi ki hono lOUNGUTU.
- 20 'Oku tatau mo e siliva lelei 'ae 'elelo 'oe angatonu:
ka 'oku ta'e'aonga 'ae loto 'oe angahala.
- 21 'Oku fafanga'i 'ae toko lahi 'e he lOUNGUTU 'oe mā'oni'oni:
ka 'oku mate 'ae kakai vale koe me'a 'i he 'enau masiva poto.
- 22 Ko e tāpuaki meia Sihova, 'oku ne fakama'ume'a'i,
pea 'oku 'ikai te ne 'omi mo ia ha mamahi.
- 23 'Oku hangē ko e me'a va'inga ki he vale 'a 'ene fai kovi:
ka 'oku 'i he tangata fa'a fakakaukau 'ae poto.
- 24 'E hoko mai pe ki he angahala 'a 'ene manavahē:
ka 'e foaki ki he mā'oni'oni 'ae me'a 'oku ne holi ki ai.
- 25 'O hangē ko e mole atu 'ae 'ahiohio, 'oku pehē 'ae angahala:
ka 'oku 'i he mā'oni'oni 'ae tu'unga ta'engata.
- 26 'O hangē ko e vaimahi ki he nifo, mo e 'ohuafi ki he mata,
'oku pehē 'ae fakapikopiko kiate kinautolu 'oku nau fekaua ia.
- 27 'Oku fakalahi 'ae ngaahi 'aho 'e he manavahē kia Sihova:
ka 'e fakanounou 'ae ngaahi ta'u 'oe angahala.
- 28 Ko e 'amanaki lelei 'oe mā'oni'oni ko e fiefia ia:
ka 'e 'auha 'ae 'amanaki 'oe angahala.
- 29 Ko e hala 'o Sihova ko e mālohi ia ki he angatonu:
ka 'e hoko 'ae faka'auha kiate kinautolu 'oku ngāue 'i he angahala.

- 30 'E 'ikai 'aupito fa'a ue'i 'ae mā'oni'oni 'o ta'engata:
 pea 'e 'ikai nofo 'i māmani 'ae kakai angahala.
- 31 'Oku 'omi mei he ngutu 'oe angatonu 'ae poto:
 ka 'e motuhi 'ae 'elelo 'oe talangata'a.
- 32 'Oku 'ilo 'e he lounгутu 'oe mā'oni'oni 'ae me'a 'oku lelei:
 ka 'oku lea 'aki 'ae kovi 'e he ngutu 'oe angahala.

11

1–31 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 Ko e fai kākā 'i he fakamamafa me'a ko e fakalielia kia Sihova:
 ka 'oku ne lelei'ia 'i he fakamamafa totonu.
- 2 'Oka hoko 'ae fielaahi, 'oku hoko foki mo e mā:
 ka 'oku 'i he angavaivai 'ae poto.
- 3 'E fakahinohino 'i 'ae angatonu 'e he'enu fai totonu:
 ka 'e faka'auha 'ae angahala 'e he'enu talangata'a.
- 4 'Oku 'ikai 'aonga 'ae koloa 'i he 'aho 'oe houhau:
 ka 'oku fakahaofi mei he mate 'ae mā'oni'oni.
- 5 'E fakatonu'otonu 'ae hala 'oe haohaoa 'i he'ene mā'oni'oni:
 ka 'e hinga 'ae angahala 'i he'ene angahala 'a'ana.
- 6 'E fakamo'ui 'ae mā'oni'oni 'i he'enu angatonu:
 ka 'e mo'ua 'ae angahala 'i he'enu kovi 'anautolu.
- 7 'Oka mate 'ae tangata angahala, 'e 'auha ai 'ene 'amanaki:
 pea 'oku 'auha mo e 'amanaki 'oe ta'eangatonu.
- 8 'Oku fakamo'ui 'ae mā'oni'oni mei he mamahi,

- pea kuo tongia ia 'e he tangata angahala.
- 9 'Oku fakamala'ia 'e he tangata kākā 'a hono kāinga 'aki hono ngutu:
ka ko e me'a 'i he 'ilo 'e fakamo'ui 'ae angatonu.
- 10 'Oku fiefia 'ae kolo 'i he monū'ia 'ae mā'oni'oni:
pea 'i he mate 'ae angahala 'oku ai 'ae mavava.
- 11 'Oku hakeaki 'i 'ae kolo 'i he tāpuaki 'oe angatonu:
ka 'oku holoki hifo ia 'e he ngutu 'oe angahala.
- 12 Ko ia 'oku masiva poto 'oku ne fehi'a ki hono kaungā'api:
ka 'oku fakalongo pē 'ae tangata poto.
- 13 'Oku fakahā 'ae ngaahi tala fufū 'e ia 'oku fakalanga lau:
ka ko ia 'oku loto totonu 'oku ne 'ufi'ufi 'ae me'a.
- 14 'I he 'ikai ha fa'a fakakaukau 'oku hinga 'ae kakai:
ka 'oku ai 'ae malu'i 'i he fakakaukau 'ae toko lahi.
- 15 Ko ia 'oku ne tongia ha taha fo'ou 'e mamahi ai ia:
pea ko ia 'oku fehi'a ke fai 'ae fetongi 'e tu'utu'umālie ia.
- 16 'Oku ma'u 'i he fefine angalelei 'ae ongoon-golelei:
pea 'oku ma'u pe ki he kakai mālohi 'enau koloa.
- 17 'Oku fai lelei 'e he tangata anga'ofa ki hono laumālie 'o'ona:
ka ko ia 'oka anga fakamālohi 'oku ne fakamamahi'i hono kakano 'o'ona.
- 18 'Oku fai 'e he angahala 'ae ngāue fakakākaa'i:
ka 'e ma'u 'ae totongi mo'oni 'e ia 'oku tūtuu'i 'ae mā'oni'oni.

- 19 ‘O hangē ‘oku fakatau ‘ae mā‘oni‘oni ki he mo‘ui:
 ‘oku pehē, ko ia ‘oku tulituli pau ki he kovi
 ‘oku ne fai ia ke ne mate ai ia.
- 20 Ko kinautolu ‘oku loto pikopiko ‘oku fakalielia
 kia Sihova:
 ka ‘oku fiemālie ia ‘iate kinautolu ‘oku totonu
 honau hala.
- 21 Neongo ‘ae fepukeaki ‘ae nima ‘oe kakai anga-
 hala ‘e ‘ikai ta‘etautea ‘akinautolu:
 ka ‘e fakamo‘ui ‘ae hako ‘oe mā‘oni‘oni.
- 22 ‘O hangē ko e mama koula ‘i he ihu ‘oe puaka,
 ‘oku pehē ‘ae fefine hoihoifua ‘oku ‘ikai ke
 anga fakapotopoto.
- 23 ‘Oku lelei ma‘u pe ‘ae holi ‘ae kakai mā‘oni‘oni:
 ka ko e houhau ‘oku ‘amanaki ki ai ‘ae anga-
 hala.
- 24 ‘Oku ai ‘aia ‘oku fa‘a foaki, kae ma‘u ai ‘o lahi:
 pea ‘oku ai ‘oku ta‘ofi ‘i he me‘a ‘oku totonu ke
 fai,
 ka ‘oku tupu ai ‘a ‘ene masiva.
- 25 ‘E fakama‘ume‘a ‘i ‘ae loto ‘oku fa‘a ‘ofa:
 pea ko ia ‘oku fa‘a fakaviviku ‘e fakaviviku ia
 foki.
- 26 ‘E fakamala‘ia ia ‘e he kakai ‘aia ‘oku ta‘ofi ‘ae
 me‘akai:
 ka ‘e hilifaki ‘ae monū‘ia ki hono ‘ulu ‘aia ‘oku
 fa‘a fakatau ia.
- 27 ‘Oku ma‘u ‘ae ongoongolelei ‘e ia ‘oku kumi
 fakamātoato ki he lelei:
 ka ko ia ‘oku kumi ki he kovi, ‘e hoko mai pe ia
 kiate ia.
- 28 ‘E hinga ia ‘aia ‘oku falala ki he‘ene koloa:
 ka ‘e tupu ‘ae mā‘oni‘oni ‘o hangē ko e va‘a.
- 29 Ko ia ‘oku fa‘a fakafiu‘i ‘a hono fale ‘o‘ona, ‘e
 ma‘u pe ‘e ia ‘ae matangi:

pea 'e hoko 'ae vale ko e tamaio'eiki kiate ia
'oku poto hono loto.

³⁰ Ko e fua 'oe mā'oni'oni 'oku hangē ko e 'akau 'oe
mo'ui;

pea ko ia 'oku lava'i 'ae ngaahi laumālie 'oku
poto ia.

³¹ Vakai, 'e ma'u totongi 'ae mā'oni'oni 'i he
māmani;

ka 'e lahi hake 'ene ma'u totongi 'e he an-
gakovi mo e angahala.

12

1–28 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

¹ Ko ia 'oku manako ki he ako 'oku manako ki he
poto:

ka ko ia 'oku fehi'a ki he valoki 'oku anga
fakamanu ia.

² 'Oku finangalo lelei 'a Sihova ki he tangata an-
galelei:

ka 'e fakamaau 'e ia 'ae tangata 'oku filio'i
kovi.

³ 'E 'ikai fokotu'uma'u ha tangata 'e he angahala:
ka 'e 'ikai ngaue 'ae aka 'oe mā'oni'oni.

⁴ Ko e fefine angalelei ko e tatā ia ki hono
husepāniti:

ka ko ia 'oku fakamā 'oku hangē ia ko e popo
ki hono ngaahi hui.

⁵ 'Oku totonu 'ae ngaahi mahalo 'ae mā'oni'oni:

ka ko e ngaahi fakakaukau 'ae angahala ko e
kākā ia.

⁶ 'Oku alea 'ae angahala ke tatali toitoi ke lilingi
toto:

ka 'oku fakamo'ui 'akinautolu 'e he ngutu 'oe
angatonu.

- 7 'Oku tulaki hifo 'ae angahala, pea 'ikai
'akinautolu:
ka 'e tu'uma'u 'ae fale 'oe mā'oni'oni.
- 8 'E fakamālō'ia, 'ae tangata 'o fakatatau ki he'ene
poto:
ka 'e manuki'i ia 'aia 'oku loto talangata'a.
- 9 Ko ia 'oku fehi'anekina, ka 'oku tauhi ia 'e ia pe,
'oku lelei lahi hake ia 'iate ia 'oku fakaongoon-
golelei ia, 'e ia pe, kae masiva me'akai.
- 10 'Oku tokanga'i 'e he tangata mā'oni'oni 'ae mo'ui
'a 'ene manu:
ka ko e manava'ofa 'ae angahala ko e
fakamālohi pe ia.
- 11 Ko ia 'oku fa'a keli hono potu kelekele 'e mākona
ia 'i he me'akai:
ka ko ia 'oku muimui ki he kakai vale 'oku
masiva ia 'i he 'ilo.
- 12 'Oku manako 'ae angahala ki he kolo 'ae kakai
angakovi:
ka 'oku tupu 'ae fua mei he aka 'oe mā'oni'oni.
- 13 'Oku tauhele'i 'ae angahala 'e he talangata'a 'a
hono lounɡutu:
ka 'e hao mai 'ae angatonu mei he kovi.
- 14 'E fakamākona 'ae tangata 'aki 'ae lelei 'i he fua 'o
hono ngutu:
pea 'e 'omi ki he tangata 'ae tupu 'oe ngāue 'a
hono nima.
- 15 'Oku totonu 'ae hala 'oe vale 'i hono mata 'o'ona:
ka ko ia 'oku ongo'i 'ae akonaki 'oku poto ia.
- 16 'Oku 'ilo leva 'ae 'ita 'oe vale:
ka 'oku 'ufi'ufi 'e he tangata fakamākukanga 'ae
fakamā.
- 17 Ko ia 'oku lea 'aki 'ae mo'oni 'oku fakahā 'e ia 'ae
mā'oni'oni:
ka 'oku fakahā 'ae kākā 'e he fakamo'oni loi.

- 18 'Oku ai 'aia 'oka lea 'oku hangē ko e tui 'aki ha heletā:
ka ko e me'a fakamo'ui 'ae 'elelo 'oe poto.
- 19 'E fokotu'uma'u 'o ta'engata 'ae lounгутu 'oku lea 'aki 'ae mo'oni:
ka 'oku 'osi 'i he kemo pe taha 'ae 'elelo 'oku loi.
- 20 'Oku ai 'ae kākā 'i he loto 'onautolu 'oku filio'i kovi:
ka 'oku ai 'ae fiefia kiate kinautolu 'oku alea ki he melino.
- 21 'Oku 'ikai ha kovi 'e hoko ki he angatonu:
ka 'e fakafonu 'aki 'ae kovi 'ae angahala.
- 22 Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae lounгутu fa'a loi:
ka 'oku fiefia ia 'iate kinautolu 'oku fai fakamo'omo'oni.
- 23 'Oku fakafufū 'e he tangata fakamākukanga 'a 'ene 'ilo:
ka 'oku fakahā 'e he loto 'oe vale 'ae vale.
- 24 'E ma'u 'ae pule 'e he nima 'oe fa'a ngāue:
ka 'e mo'ulaloa ki he tukuhau 'aia 'oku fakapikopiko.
- 25 Ko e māfasia 'i he loto 'oe tangata 'oku mapelu ai ia:
ka 'oku fakafiefia 'i ia 'e he lea lelei.
- 26 'Oku lelei hake 'ae mā'oni'oni 'i hono kaungā'api:
ka 'oku kākā'ia 'ae angahala 'e honau hala.
- 27 'Oku 'ikai ke ta'o 'e he tangata fakapikopiko 'ae me'a na'a ne ma'u 'i he'ene tuli:
ka 'oku mahu'inga 'ae koloa 'oe tangata fa'a ngāue.
- 28 'Oku ai 'ae mo'ui 'i he hala 'oe mā'oni'oni,
pea 'i hono 'alunga 'oku 'ikai ai ha mate.

13

1–25 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oku ongo 'i 'e he foha 'oku poto 'ae akonaki 'a 'ene tamai:
ka 'oku 'ikai ke ma'u 'ae valoki 'e he fa'a manuki.
- 2 'E kai 'e he tangata 'ae lelei 'i he fua 'o hono ngutu:
ka 'e hoko 'ae fakamālohi ki he laumālie 'oe kakai fai kovi.
- 3 Ko ia 'oku vakai ki hono ngutu, 'oku tauhi 'e ia 'ene mo'ui:
ka 'e hoko 'ae faka'auha kiate ia 'oku fakamanga lahi hono lountutu.
- 4 'Oku holi 'ae laumālie 'oe fakapikopiko, ka 'oku 'ikai te ne ma'u ha me'a:
ka 'e fafanga 'i 'ae laumālie 'oe fa'a ngāue.
- 5 'Oku fehi'a ki he loi 'ae tangata mā'oni'oni:
ka ko e tangata angahala ko e fakalielia ia, pea 'oku hoko ia 'o mā.
- 6 'Oku fokotu'uma'u 'i hono hala 'e he mā'oni'oni 'aia 'oku angatonu;
ka 'oku tulaki hifo 'e he kovi 'aia 'oku angahala.
- 7 'Oku ai 'aia 'oku ne fakama'ume'a 'i ia, ka 'oku ne masiva pe:
pea 'oku ai 'aia 'oku ne fakamasiva 'i ia, ka 'oku ma'u 'e ia 'ae koloa lahi.
- 8 Ko e koloa 'ae tangata ko e huhu 'i ia 'o 'ene mo'ui:
ka 'oku 'ikai fanongo ki he valoki 'ae masiva.
- 9 'Oku fiefia 'ae maama 'oe mā'oni'oni ka 'e tāmata 'i 'ae maama 'oe angahala.
- 10 'Oku tupu pe 'i he fiela 'ae feke'ike'i:
ka 'oku ma'u 'ae poto 'ekinautolu kuo akonaki 'i lelei.

- 11 Ko e koloa 'oku ma'u 'i he vikiviki 'e faka'a'au ia ke 'osi:
ka 'e fakalahi ia kiate ia 'oku tānaki 'i he fa'a ngāue.
- 12 'Oku pongia 'ae loto 'i he 'amanaki 'oku tuai 'ene hoko:
pea ka hoko mai 'aia 'oku holi ki ai, 'oku hangē ia ko e 'akau 'oe mo'ui.
- 13 'E faka'auha ia 'aia 'oku fehi'a ki he folofola:
ka 'e fiemālie pe ia 'aia 'oku manavahē ki he fekau.
- 14 Ko e fono 'ae poto ko e matavai ia 'oe mo'ui,
ke tau hao ai mei he ngaahi tauhele 'oe mate.
- 15 'Oku tupu mei he fakakaukau lelei 'ae 'ofa:
ka 'oku faingata'a 'ae hala 'oe kakai angahala.
- 16 'Oku fa'a kau ki he 'ilo 'ae tangata fakapotopoto:
ka 'oku fakahā pe 'e he vale 'a 'ene vale.
- 17 'Oku tō ki he kovi 'ae talafekau angakovi:
ka ko e fakamo'ui 'ae talafekau 'oku angatonu.
- 18 'E hoko 'ae masi'a mo e mā kiate ia 'oku ne teke 'i 'ae akonaki:
ka 'e hakeaki 'i ia 'aia 'oku tokanga ki he valoki.
- 19 'Oku hu'amēlie ki he laumālie 'ae hoko mai 'oe me'a 'oku tau holi ki ai:
ka ko e me'a fakalielia ki he vale 'ae tafoki mei he kovi.
- 20 Ko ia 'oku 'a'eva fakataha mo e kakai poto 'e poto ai ia:
ka 'e faka'auha ia 'oku kaume'a mo e kakai vale.
- 21 'Oku tulia 'ae kau angahala 'e he kovi:
ka 'e toe totongi 'aki 'ae lelei kiate kinautolu 'oku mā'oni'oni.
- 22 'Oku tuku 'ae tofi'a 'e he tangata angalelei ki he fānau 'a 'ene fānau:

- ka ko e koloa 'ae angahala kuo tānaki ma'a e kakai angatonu.
- 23 'Oku ai 'ae me'akai lahi 'i he fa'a keli 'ae masiva: ka 'oku ai 'oku maumau'i ko e me'a 'i he masiva poto.
- 24 Ko ia 'oku ne ta'ofi 'ene me'a kinikinisi 'oku ne fehi'a ki hono foha: ka ko ia 'oku 'ofa ki ai 'oku ne tautea ia 'oka 'aonga ke fai.
- 25 'Oku kai 'e he mā'oni'oni ke fakamākona hono laumālie: ka 'e fiekaia 'ae kete 'oe angahala.

14

1–35 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oku langa hake hono fale 'e he fefine kotoa pē 'oku poto: ka 'oku holoki hifo ia 'e he vale 'aki hono nima.
- 2 Ko ia 'oku 'eve'eva 'i he'ene angatonu 'oku manavahē ia kia Sihova: ka ko ia 'oku pikopiko 'i hono ngaahi hala 'oku ne fehi'a kiate ia.
- 3 'Oku ai 'ae va'a 'oe laukau 'i he ngutu 'oe vale: ka 'oku fakamo'ui 'ae poto 'e honau lounoutu.
- 4 'I he potu 'oku 'ikai ai ha fanga pulu 'oku ma'a ai 'ae 'ai'anga kai: ka 'oku ai 'ae tupu lahi 'i he mālohi 'oe pulu.
- 5 'E 'ikai fa'a loi 'ae fakamo'oni angatonu: ka 'e lea loi pe 'ae fakamo'oni loi.
- 6 'Oku kumi 'ae poto 'e he manuki, ka 'oku 'ikai te ne 'ilo ia: ka 'oku ma'ungofua 'ae poto kiate ia 'oku fakakaukau.
- 7 'Alu atu mei he 'ao 'oe tangata vale,

- ‘oka ke ka mamata ‘oku ‘ikai ‘iate ia ‘ae
loungutu ‘oe poto.
- 8 Ko e poto eni ‘ae fakamākukanga ke ne ‘ilo pe hono
hala:
ka ko e va‘inga ‘ae vale ko e kākā ia.
- 9 ‘Oku manuki ‘i ‘ae angahala ‘e he kakai vale:
ka ‘oku ai ‘ae lelei ‘i he ha‘oha‘onga ‘oe
mā‘oni‘oni.
- 10 ‘Oku ‘ilo ‘e he loto ‘a ‘ene mamahi ‘a‘ana:
pea ‘oku ‘ikai ke kau ha taha kehe ‘i he‘ene
fiefia.
- 11 ‘E holoki hifo ‘ae fale ‘oe angahala:
ka ‘e ma‘u pe ‘ae lelei ‘i he fale fehikitaki ‘oe
angatonū.
- 12 ‘Oku ai ‘ae hala ‘oku matamata totonu ki he
tangata,
ka ko hono ngata‘anga ko e ngaahi hala ‘oe
mate.
- 13 ‘I he lolotonga ‘ae kata, ‘oku mamahi ai ‘ae loto:
pea ko e iku‘anga ‘oe vākē ko ia ko e māfasia.
- 14 ‘E fakafonu ‘aia ‘oku fakaholomui ‘i loto ‘aki
hono ngaahi hala ‘o‘ona:
pea ‘e mākona ‘ae tangata angalelei meiate ia
pe.
- 15 ‘Oku tui ‘e he ta‘epoto ki he lea kotoa pē:
ka ‘oku tokanga lahi ‘aia ‘oku anga fakapo-
topoto ki he‘ene ‘alu.
- 16 ‘Oku manavahē ‘ae tangata poto, ‘o ne faka-
mama‘o mei he kovi:
ka ‘oku fakalili ‘ae vale, mo fa‘a polepole.
- 17 ‘Oku fai vale ia ‘aia ‘oku ‘ita vave:
pea ‘oku tupu ‘ae fehi‘a ki he tangata ‘oku
filio‘i kovi.
- 18 ‘Oku ma‘u ‘e he fakavalevale ‘ae vale:

- ka 'oku tatā 'aki 'ae poto 'aia 'oku fakamākukanga.
- 19 'Oku punou 'ae angakovi 'i he 'ao 'oe angalelei: pea mo e angahala 'i he matapā 'oe mā'oni'oni.
- 20 'Oku fehi'anekina 'ae tangata masiva 'e hono kaungā'api: ka 'oku toko lahi 'akinautolu 'oku 'ofa ki he koloa'ia.
- 21 Ko ia 'oku fehi'a ki hono kaungā'api ko e fai hala ia: ka 'oku monū'ia ia 'aia 'oku anga'ofa ki he masiva.
- 22 'Ikai 'oku hē 'akinautolu 'oku filio'i kovi? Ka 'e 'oe kakai 'oku filio'i lelei 'ae 'alo'ofa mo e mo'oni.
- 23 'Oku ai hono 'aonga 'oe ngāue kotoa pē: ka ko e fa'a lea 'ae loungutu 'oku tupu ai 'ae masiva.
- 24 Ko e koloa 'ae poto ko honau tatā ia: ka ko e fai vale 'ae vale ko honau vale ia.
- 25 'Oku fakamo'ui 'ae ngaahi laumālie 'e he fakamo'oni 'oku mo'oni: ka 'oku lea 'aki 'ae loi 'e he fakamo'oni loi.
- 26 'Oku ai 'ae falala mālohi 'i he manavahē kia Sihova: pea 'e mā'u 'e he'ene fānau 'ae potu hūfanga.
- 27 Ko e manavahē kia Sihova ko e matavai ia 'oe mo'ui, ke tau hao ai mei he ngaahi tauhele 'oe mate.
- 28 'Oku ongoongo lahi ha tu'i 'i he toko lahi 'o hono kakai: ka ko e masiva kakai ko e vaivai'anga ia 'oe hou'eiki.
- 29 'Oku poto lahi ia 'aia 'oku fakatuotuai 'ene 'ita:

- ka ko ia 'oku 'oho vave hono loto 'oku fakahik-
ihiki 'e ia 'ae vale.
- 30 Ko e loto angamalū ko e mo'ui ia 'ae kakano:
ka koe meheka koe fakapopo ia 'oe ngaahi
hui.
- 31 Ko ia 'oku fakamālohi'i 'ae masiva 'oku manuki'i
'e ia 'a hono Tupu'anga:
ka ko ia 'oku faka'apa'apa kiate ia, 'oku
anga'ofa ia ki he masiva.
- 32 'Oku kapusi atu 'ae angakovi 'i he'ene angahala:
ka 'oku ma'u 'e he mā'oni'oni 'ae 'amanaki
lelei 'i he'ene mate.
- 33 'Oku nofo 'ae poto 'i he loto 'o ia 'oku ma'u 'ae
fa'a 'ilo:
ka 'oku fakahā mai 'aia 'oku 'i he loto 'oe kakai
vale.
- 34 'Oku hiki hake 'e he mā'oni'oni 'ae pule'anga.
ka ko e me'a fakamā 'ae angahala ki he ngaahi
pule'anga.
- 35 'Oku 'ofeina 'e he tu'i 'ae tamaio'eiki 'oku poto:
ka 'oku houhau ia kiate ia 'oku tupu mei ai 'ae
mā.

15

1–33 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oku teke'i atu 'ae houhau 'e he tali fakavaivai:
ka 'oku fakatupu 'ae 'ita 'i he lea fakamamahi.
- 2 'Oku ngāue totonu 'aki 'ae 'ilo 'e he 'elelo 'oe poto:
ka 'oku malingi 'ae vale mei he ngutu 'oe vale.
- 3 'Oku 'i he potu kotoa pē 'ae fofonga 'o Sihova,
'o ne 'afio'i 'ae kovi mo e lelei.
- 4 Ko e 'elelo fakamo'ui ko e 'akau ia 'oe mo'ui:
pea ka talangata'a ia ko e maumau ia 'oe
laumālie.
- 5 'Oku fehi'a 'ae vale ki he akonaki 'a 'ene tamai:

- ka 'oku fakapotopoto ia 'aia 'oku tokanga ki he valoki.
- 6 'Oku ai 'ae koloa lahi 'i he fale 'oe mā'oni'oni:
ka 'oku ai 'ae mamahi 'i he koloa 'ae angahala.
- 7 'Oku tufa atu 'ae poto 'e he loungutu 'oe poto:
ka 'oku 'ikai ke fai pehē 'e he loto 'oe vale.
- 8 Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae feilaulau 'ae angahala:
ka ko e lotu 'ae angatonu 'oku ne fiemālie ai.
- 9 Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae hala 'oe angakovi:
ka 'oku ne 'ofa kiate ia 'oku muimui ki he mā'oni'oni.
- 10 Ko e me'a fakamamahi 'ae tautea kiate ia kuo li'aki 'ae hala:
pea ko ia 'oku fehi'a ki he valoki 'e mate ia.
- 11 'Oku 'i he 'ao 'o Sihova 'a hētesi pea mo e faka'auha:
kae mu'a hake 'ae loto 'oe fānau 'ae tangata!
- 12 'Oku 'ikai 'ofa 'ae tangata manuki kiate ia 'oku valoki'i ia:
pea 'oku 'ikai fie 'alu atu ia ki he poto.
- 13 'Oku fakafiefia 'i 'ae mata 'e he loto 'oku fiemālie:
ka 'oku maumau 'i 'ae laumālie 'e he mamahi 'oe loto.
- 14 'Oku kumi ki he poto 'e he loto 'o'ona 'oku fa'a 'ilo:
ka 'oku kai 'ae vale 'e he ngutu 'oe kakai vale.
- 15 'Oku kovi 'ae 'aho kotoa pē 'onautolu 'oku mamahi:
ka 'oku fai kātōanga ma'uaipē ia 'aia 'oku loto fiemālie.
- 16 'Oku lelei lahi hake 'ae me'a si'i mo e manavahē
kia Sihova,
'i he koloa lahi 'oku ma'u mo e kovi.

- 17 'Oku lelei hake 'ae me'akai 'aki 'ae lou'akau pea ai mo e 'ofa,
 'i he kai ha pulu kuo fafanga, kae ma'u mo e fehi'a.
- 18 'Oku fakatupu 'e he tangata fa'a 'ita 'ae fe'ite'itani:
 ka 'oku lolomi 'ae fe'ite'itani 'e ia 'oku fakatoka ki he 'ita.
- 19 'Oku tatau 'ae hala 'oe tangata fakapikopiko mo e 'ā 'akau talatala:
 ka 'oku hangamālie 'ae hala 'oe mā'oni'oni.
- 20 'Oku fakafiefia 'i 'ae tamai 'e he foha 'oku poto:
 ka 'oku fehi'a 'ae tangata vale ki he'ene fa'ē.
- 21 Ko e vale ko e fakafiefia ia kiate ia 'oku ta'ema'u 'ae poto:
 ka 'oku 'eve'eva 'i he angatonu 'ae tangata 'oku fa'a 'ilo.
- 22 'Oku 'ikai hoko 'ae ngaahi me'a kuo tu'utu'uni, ko e me'a 'i he masiva fakakaukau:
 ka 'i he tokolahī hono kau fakakaukau 'i 'oku toki ma'u ai ia.
- 23 'Oku ma'u 'e he tangata 'ae fiefia 'i he lea 'a hono ngutu:
 pea ko e lea 'oku fai 'i hono kuonga totonu, hono 'ikai lelei fau ia!
- 24 'Oku mā'olunga 'ae hala 'oe mo'ui kiate kinautolu 'oku poto,
 koe'uhi ke nau hao mei heli 'oku 'i lalo.
- 25 'E faka'auha 'e Sihova 'ae fale 'oe fielahe:
 ka 'e fokotu'uma'u 'e ia 'ae kauhala 'oe fefine kuo mate hono husepāniti.
- 26 Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae ngaahi mahalalo 'ae angakovi:
 ka ko e ngaahi lea 'ae mā'oni'oni ko e ngaahi lea ia 'oku lelei.

- 27 Ko ia 'oku manumanu ki he koloa, 'oku fakafiu'i
'e ia hono fale 'o'ona;
ka ko ia 'oku fehi'a ki he ngaahi me'a foaki 'e
mo'ui ia.
- 28 'Oku fakakaukau 'e he loto 'oe mā'oni'oni 'ae lea
te ne tali 'aki;
ka 'oku malingi mei he ngutu 'oe angahala 'ae
ngaahi me'a kovi.
- 29 'Oku mama'o 'aupito 'a Sihova mei he angahala:
ka 'oku ne ongo'i 'ae lotu 'ae mā'oni'oni.
- 30 'Oku fiefia 'ae loto 'i he maama 'oe mata:
pea 'oku tupu 'i he ongoongolelei 'ae huhu'a
'oe hui.
- 31 Ko e telinga 'oku fakafanongo ki he valoki
fakamo'ui,
'e nofoma'u ia 'i he ha'oha'onga 'oe poto.
- 32 Ko ia 'oku manuki ki he akonaki, 'oku ne fehi'a
ki hono laumālie 'o'ona;
ka ko ia 'oku fanongo ki he valoki, 'oku ma'u
'e ia 'ae loto poto.
- 33 Ko e manavahē kia Sihova, ko e akonaki ia 'oe
poto;
pea 'oku mu'omu'a 'ae angavaivai 'i he
hakeaki'i.

16

1–33 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oku meia Sihova 'ae teuteu 'oe loto 'i he tangata,
pea mo e tali 'oe 'elelo.
- 2 'Oku ma'a 'ae hala kotoa pē 'oe tangata ki hono
mata 'o'ona;
ka 'oku fakamaau 'e Sihova 'ae ngaahi
laumālie.
- 3 Tuku kia Sihova ho'o ngāue kotoa pē,
pea 'e fokotu'uma'u ai ho'o ngaahi mahalo.

- 4 Kuo ngaohi 'e Sihova 'ae me'a kotoa pē ma'ana:
 'io, na'a mo e kau angahala ki he 'aho 'oe kovi.
- 5 'Oku fakalielia kia Sihova 'akinautolu kotoa pē
 'oku loto fielaahi:
 pea kapau 'e puke 'ae nima ki he nima, 'e 'ikai
 ta'ehoko hono tautea.
- 6 'Oku fakama'a mei he angahala 'e he 'alo'ofa mo
 e mo'oni:
 pea ko e me'a 'i he manavahē kia Sihova 'oku
 tafoki ai 'ae tangata mei he kovi.
- 7 'Oka lelei kia Sihova 'ae ngaahi hala 'oe tangata,
 'oku ne pule ki hono ngaahi fili ke nau
 fakalelei mo ia.
- 8 'Oku lelei hake 'ae me'a si'i mo e mā'oni'oni,
 'i he ma'u 'ae koloa lahi 'i he ta'etotonu.
- 9 'Oku fili 'e he loto 'oe tangata ki hono hala:
 ka 'oku fakahinohino 'e Sihova 'a 'ene ngaahi
 laka.
- 10 'Oku ha'u mei he lounгутu 'oe tu'i 'ae fakamaau
 'oku totonu:
 'oku 'ikai fai hala hono ngutu 'i he'ene fai 'ae
 fakamaau.
- 11 Ko e me'a fakamamafa mo e me'a fakatatau
 totonu 'oku meia Sihova ia:
 ko e maka fakamamafa kotoa pē 'oku 'i he
 kato ko 'ene ngāue ia.
- 12 Ko e me'a fakalielia 'ae fai angahala 'ae ngaahi
 tu'i:
 he 'oku fokotu'uma'u 'ae nofo'a 'oe tu'i 'i he
 mā'oni'oni.
- 13 Ko e fiefia'anga 'oe ngaahi tu'i 'ae lounгутu 'oku
 mā'oni'oni;
 pea 'oku nau 'ofa kiate ia 'oku lea totonu.
- 14 Ko e tuputāmaki 'oe tu'i 'oku tatau ia mo e ngaahi
 talafekau 'ae mate:

- ka 'e lolomi ia 'e he tangata 'oku potu.
- 15 'I he maama 'oe fofonga 'oe tu'i 'oku ai 'ae mo'ui; pea ko 'ene 'ofa 'oku hangē ia ko e 'ao 'oe 'uha mui.
- 16 He 'ikai 'oku lelei hake 'ae ma'u 'oe potu 'i he ma'u 'oe koula?
Pea 'ikai 'oku lelei hake 'ae ma'u 'ae fa'a 'ilo 'i he fili ki he siliva?
- 17 Ko e hala motu'a 'oe angatonu ko 'enau afe mei he kovi:
ko ia 'oku tauhi ki hono hala 'oku fakamo'ui 'e ia hono laumālie.
- 18 'Oku mu'omu'a 'ae fielahe 'i he faka'auha, pea mo e lotu angahiki 'i he hoko 'ae hinga.
- 19 'Oku lelei lahi hake ia ke lotu angavaivai mo e kakai angavaivai,
'i he vahevahe ha koloa kuo ma'u mo e fielahe.
- 20 'E ma'u 'ae lelei 'e ia 'oku tokanga fakapotopoto ki ha me'a:
pea 'oku monū'ia ia 'aia 'oku falala kia Sihova.
- 21 'E ui 'akinautolu 'oku lotu potu ko e fakamākukanga;
pea 'oku tupu 'ae potu mei he loungutu 'oku melie.
- 22 Ko e fa'a 'ilo ko e matavai ia 'oe mo'ui kiate ia 'oku ma'u ia:
ka ko e akonaki mei he vale ko e vale pe ia.
- 23 'Oku ako'i 'e he lotu 'oe potu 'a hono ngutu, pea 'oku ne fakalahi 'ae potu ki hono loungutu.
- 24 'Oku tatau mo e nge'esi 'oe hone 'ae lea mālie, 'i hono hu'a melie ki he laumālie, pea ko e mo'ui ia ki he ngaahi hui.
- 25 'Oku ai 'ae hala 'oku matamata totonu ki he tangata,

- ka ko hono ngata‘anga ‘o‘ona ko e ngaahi hala
ki he mate.
- 26 Ko ia ‘oku ngaue ‘oku ngāue ma‘ana:
he ‘oku tangi ai kiate ia ‘a hono ngutu.
- 27 ‘Oku keli hake ‘ae kovi ‘e he tangata angakovi:
pea ‘oku ‘i hono loungutu ‘ae afi kakaha.
- 28 ‘Oku tūtuu‘i ‘e he tangata angakovi ‘ae
fe‘ite‘itani:
pea ‘oku fakamāvae ‘e he tangata fa‘a fafana
‘ae kaume‘a fe‘ofa‘ofani.
- 29 ‘Oku fakahala‘i ‘e he tangata ‘oku angamālohi ‘a
hono kāinga,
‘o ne tataki ia ki he hala ‘oku ‘ikai lelei.
- 30 ‘Oku ne fakamohe hono mata koe‘uhi ke ne
fakakaukau ki he ngaahi me‘a ‘oku kovi:
‘i he ngāue ‘a hono loungutu ‘oku hoko ai ‘ae
kovi.
- 31 Ko e ‘uluhinā ko e tatā ia ‘oe ongoongolelei,
‘o ‘ilo ia ‘i he hala ‘oe mā‘oni‘oni.
- 32 Ko ia ‘oku fakatotoka ki he ‘ita ‘oku lelei hake ia
‘i ha taha ‘oku mālohi;
pea pehē foki ia ‘oku fa‘a pule ki hono loto ‘i
ha taha ‘oku hamu ha kolo.
- 33 ‘Oku lī ki he loto kofu ‘ae talotalo;
ka ‘oku ‘ia Sihova, ‘a hono fakamaau‘i.

17

1–28 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 ‘Oku lelei hake ‘ae kihi‘i me‘akai si‘i ‘oku mōmoa,
mo e fakalongolongo,
‘i he fale ‘oku fonu ‘i he me‘akai lelei, ka ‘oku
‘i ai mo e fe‘ite‘itani.
- 2 ‘E pule ‘ae tamaio‘eiki ‘oku poto ki he foha ‘oku
fai fakamā;
pea ‘e ma‘u ‘e ia ha tofi‘a fakataha mo e fānau.

- 3 Ko e kulo 'ahi'ahi'i ko e me'a ia ki he siliva, pea ko e me'a ki he koula 'ae afi kakaha:
ka 'oku 'ahi'ahi'i 'ae loto kotoa pē 'e Sihova.
- 4 'Oku tokanga 'ae tangata fai kovi ki he lounoutu
'oku loi;
pea 'oku tokanga 'e ia 'oku loi ki he 'elelo 'oku kovi.
- 5 Ko ia 'oku manuki ki he masiva 'oku valoki 'e ia 'a hono Tupu'anga:
pea 'e 'ikai fakatonuhia'i 'ae tangata ko ia 'oku fiefia 'i he hoko 'ae ngaahi kovi.
- 6 Ko e fānau 'ae fānau ko e tatā ia 'oe kau mātu'a:
pea ko e lelei 'oe fānau 'a 'enau ngaahi tamai.
- 7 'Oku 'ikai ngali mo e vale 'ae lea lelei:
pea 'oku ta'engali 'aupito mo ha 'eiki 'ae lounoutu 'oku loi.
- 8 'Oku tatau ha me'a foaki mo e maka mahu'inga ki he mata 'o'ona 'oku ne ma'u ia:
he 'oku lelei pe ia 'i he potu kotoa pē 'oku tafoki ia ki ai.
- 9 'Oku 'ofeina ia 'oku fa'a 'ufi'ufi 'ae fai hala:
ka ko ia 'oku toe lea 'aki ha me'a, ko e fakamāvae ia 'oe kaume'a fe'ofa'ofani.
- 10 'Oku ongongofua 'ae valoki ki he loto 'oe tangata potu 'i he kau'imaea ke liunga teau ki he vale.
- 11 'Oku fie talangata'a pe 'ae tangata angakovi;
pea ko ia 'e fekau atu ai kiate ia ha taha 'oku angamālohi.
- 12 'Oku lelei hake ke fakafetaulaki ha tangata mo ha pea kuo kaiha'asi mei ai 'a hono 'uhiki,
'i he fetaulaki mo ha vale 'i he'ene vale.
- 13 Ko ia 'oku ne totongi 'aki 'ae kovi ki he lelei,
'e 'ikai mavahe 'ae kovi mei hono fale.

- 14 Ko e kamata‘anga ‘oe fe‘ite‘itani ‘oku hangē ko e fakapā mai ‘o ha vai:
ko ia ke tuku ‘ā ‘ae feke‘ike‘i ‘i he te‘eki ai hoko ha me‘a.
- 15 ‘Oku fakatou fakalielia kia Sihova ‘aia ‘oku ne fakatonuhia‘i ‘ae halaia,
mo ia ‘oku ne talatalaaki‘i ‘ae mā‘oni‘oni.
- 16 Ko e hā eni kuo ‘ai ‘ae totongi ki he nima ‘oe vale ke ne ma‘u ai ‘ae poto,
ka ‘oku ‘ikai te ne ma‘u ha loto ki ai? 17 ‘Oku ‘ofa ma‘uaipē ‘ae kāinga mo‘oni,
pea kuo fanau‘i ho tokoua ke talifaki ‘ae ‘aho ‘oe kovi.
- 18 Ko e tangata ‘oku masiva poto, ‘oku puke ‘e ia ‘ae nima,
‘o ne fai ‘ae fakamo‘oni totongi ‘i he ‘ao ‘o hono kāinga.
- 19 Ko ia ‘oku manako ki he fe‘ite‘itani ‘oku ‘ofa ia ki he kovi:
pea ko ia ‘oku hiki hake hono matapā ‘oku kumi ‘e ia ki he faka‘auha.
- 20 ‘Oku ‘ikai ‘ilo ha lelei si‘i ‘e ia ‘oku loto talan-gata‘a:
pea ‘oku tō hifo ki he kovi ‘aia ‘oku ma‘u ‘ae ‘elelo kovi.
- 21 Ko ia ‘oku ne fakatupu ha vale ‘oku ne fai ke ne mamahi ai ia:
pea ‘oku ‘ikai ma‘u ha fiefia ‘e he tamai ‘ae tangata vale.
- 22 ‘Oku tupu ‘ae lelei ‘o hangē ha faito‘o mei he loto ‘oku fiefia:
ka ‘oku fakamōmoa ‘ae hui ‘e he laumālie kuo mafesi.
- 23 ‘Oku to‘o mai ‘e he angakovi ha me‘a foaki mei he fatafata,

- ke ne taki kehe 'ae hala 'oe fakamaau.
- 24 'Oku 'i he 'ao 'oe tangata 'oku fa'a fakakaukau 'ae poto:
ka 'oku 'i he ngaahi ngata'anga 'o māmani 'ae mata 'oe vale.
- 25 Ko e foha 'oku vale ko e fakamamahi ia ki he'ene tamai,
mo e ongosia kiate ia na'e fā'ele'i ia.
- 26 'Oku 'ikai lelei ke tautea 'ae angatonu:
pe ko e taa'i 'oe hou'eiki 'i he'enu fai totonu.
- 27 Ko ia 'oku ne ma'u 'ae poto 'oku ne ta'ofi ki he'ene lea:
pea 'oku loto lelei 'ae tangata ko ia 'oku fa'a fakakaukau.
- 28 Na'a mo e vale 'oku lau ia ko e poto, 'oka fakalongo pē ia:
pea 'oku lau ko e tangata fa'a 'ilo 'aia 'oku mapuni hono loungutu.

18

1–24 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 Ko e me'a 'i he holi ki ai 'ae tangata,
'oku ne vahe'i ia ke ne kumi mo kau 'i he poto kotoa pē.
- 2 'Oku 'ikai fiefia 'ae vale 'i he 'ilo,
ka koe'uhi ke fakahā 'aki ia hono loto.
- 3 'Oka hoko mai 'ae angahala 'oku ha'u mo ia 'ae manukia,
pea mo e ongoongo kovi mo e valokia.
- 4 'Oku hangē ko e ngaahi vai loloto 'ae ngaahi lea mei he ngutu 'oe tangata,
pea 'oku tatau 'ae matavai 'oe poto mo e pā 'ae vaitafe.

- 5 'Oku 'ikai lelei ia ke fili ki he tangata 'oku angahala,
kae fakahinga ai 'ae mā'oni'oni 'i he fakamaau.
- 6 'Oku kau 'ae lounгутu 'oe vale 'i he kē,
pea 'oku ui mai hono ngutu ke taa'ia.
- 7 Ko e 'auha'anga 'oe vale 'a hono ngutu,
pea ko e tauhele ki hono laumālie 'a hono lounгутu.
- 8 Ko e ngaahi lea 'ae tangata fa'a fafana 'oku hangē
ia ko e ngaahi makafokafo,
pea 'oku 'asi mai ia ki he kakano 'oe loto.
- 9 Ko ia 'oku fakapikopiko 'i he'ene ngāue,
ko e tokoua ia 'o'ona 'oku fa'a maumau me'a.
- 10 Ko e fale mā'olunga mo mālohi 'ae huafa 'o
Sihova:
'oku hola ki ai 'ae mā'oni'oni, 'o ne mo'ui ai.
- 11 Ko e kolo mālohi 'ae tangata koloa'ia ko 'ene
koloa,
pea 'oku tatau ia 'i he'ene mahalo 'a'ana mo e
fu'u 'ā mā'olunga.
- 12 'Oku mu'omu'a 'i he faka'auha 'ae fielaahi 'i he
loto 'ae tangata,
pea 'oku mu'omu'a 'ae angavaivai 'i he
hakeaki'i.
- 13 Ko ia 'oku kau ke lea 'i ha me'a 'i he te'eki te ne
fanongo ki ai,
ko e vale mo e fakamā ia kiate ia;
- 14 'E fa'a kātaki'i 'e he laumālie 'oe tangata ha'ane
vaivai;
ka ko hai 'oku fa'a kātaki'i 'ae laumālie kuo
lavea?
- 15 'Oku ma'u 'e he loto 'oe fakamākukanga 'ae poto:
pea 'oku kumi ki he 'ilo 'e he telinga 'oe poto.

- 16 'Oku faka'ata'atā 'ae hala 'oe tangata 'oku fa'a foaki,
 pea 'oku 'omi ai ia ki he 'ao 'oe hou'eiki.
- 17 Ko ia 'oku mu'omu'a 'i he'ene me'a 'a'ana 'oku matamata totonu:
 ka 'i he ha'u 'a hono kaungā'api 'oku ne 'ahi'ahi'i ia.
- 18 'Oku fakangatangata 'i he fai 'oe talotalo 'ae fakakikihi,
 'o ne vahevahe ki he kakai mālohi.
- 19 'Oka kovi'ia 'ae loto 'oe tokoua 'o ha taha,
 'oku faingata'a lahi hake ia 'i ha kolo 'oku mālohi:
 pea ko 'ena feke'ike'i 'oku hangē ia ko e ngaahi songo 'oe kolo.
- 20 'E fakamākona 'ae kete 'oe tangata 'aki 'ae fua 'o hono ngutu:
 pea 'e fakafonu ia 'aki 'aia 'oku tupu mei hono lounoutu.
- 21 'Oku 'i he 'elelo 'ae pule ki he mate mo e mo'ui:
 pea ko kinautolu 'oku 'ofa ki ai te nau kai 'a hono fua.
- 22 Ko e tangata 'oku ne ma'u hono uaifi 'oku ma'u 'e ia 'ae lelei,
 'oku ne ma'u ai 'ae lelei 'i he 'ao 'o Sihova.
- 23 'Oku fakakolekole 'e he masiva;
 ka 'oku tali fakamālohi 'e he koloa'ia.
- 24 Ko e tangata 'oku ai hono ngaahi kāinga 'oku ngali ke ne fai fakakāinga 'e ia;
 pea 'oku ai 'ae tākanga 'oku pikitai mālohi hake 'i ha tokoua.

19

1–29 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oku lelei lahi hake 'ae tangata 'oku masiva kae
 'alu 'i he 'ene angatonu,
 'iate ia 'oku kovi hono loungutu, pea 'oku vale.
- 2 Ko eni foki, 'oku 'ikai lelei ki he laumālie ke
 ta'epoto:
 pea ko ia 'oku 'oho ve'e vave 'oku angahala ia.
- 3 Ko e me'a 'i he vale 'oe tangata 'oku pikopiko ai
 hono hala:
 pea 'oku lāunga ai hono loto kia Sihova.
- 4 'Oku fakatokolahi 'ae kaume'a 'e he koloa:
 ka 'oku vāmama'o 'ae masiva mo hono
 kaungā'api.
- 5 'E 'ikai tuku ke ta'etautea 'ae fakamo'oni loi,
 pea 'e 'ikai hao ia 'aia 'oku fa'a lea 'aki 'ae loi.
- 6 'E kole tōtōaki 'e he tokolahi ke 'ofa mai 'ae
 hou'eiki:
 pea 'oku kaume'a 'ae kakai kotoa pē mo ia
 'oku fa'a foaki.
- 7 'Oku fehi'a ki he masiva 'a hono tokoua kotoa pē:
 kae huanoa 'ae fakamōmoa 'a hono kāinga pe
 kiate ia!
 'Oku ne tangi toupili kiate kinautolu, ka 'oku
 nau ta'etokanga'i.
- 8 Ko ia 'oku ma'u 'ae poto 'oku 'ofa ia ki hono
 laumālie 'o'ona:
 pea ko ia 'oku tauhi 'ae fa'a 'ilo 'e ma'u 'e ia 'ae
 lelei.
- 9 'E 'ikai tuku ke ta'etautea 'ae fakamo'oni loi,
 pea 'e faka'auha ia 'aia 'oku fa'a lea 'aki 'ae loi.
- 10 'Oku 'ikai ngali mo e vale 'ae fiefia;
 kae huanoa hono ta'engali 'oe pule 'ae
 tamaio'eiki ki he hou'eiki.
- 11 'Oku fakatuotuai 'ae 'ita 'e he fakapotopoto 'ae
 tangata:

- pea ko e me'a 'oku ne ongoongolelei ai ko 'ene fakamolemole ha angahala.
- 12 'Oku tatau 'ae tuputāmaki 'oe tu'i mo e ngungulu 'ae laione;
ka ko 'ene loto lelei 'oku hangē ko e hahau ki he mohuku.
- 13 Ko e foha vale ko e fakamamahi'i ia 'o 'ene tamai:
pea ko e fa'a kē 'ae fefine 'oku mali 'oku tatau mo e hafu ma'uaipē 'ae vai.
- 14 Ko e fale mo e koloa ko e tofi'a ia 'okinautolu kuo hoko ko e tamai:
pea ko e fefine alafia 'oku anga fakapotopoto 'oku meia Sihova ia.
- 15 'Oku hoko 'ae mohe ma'u 'i he fakapikopiko;
pea 'e fakamamahi 'aki 'ae fiekaia 'ae laumālie 'oku fakapikopiko.
- 16 Ko ia 'oku tauhi 'ae fekau 'oku ne tauhi ki hono laumālie 'o'ona:
ka ko ia 'oku ta'etokanga ki hono ngaahi hala 'e mate ia.
- 17 Ko ia 'oku manava'ofa ki he masiva 'oku foaki 'e ia kia Sihova:
pea ko ia kuo ne foaki te ne toe totongi kiate ia.
- 18 Tautea ho foha 'i he lolotonga 'oku ai ha 'amanaki lelei kiate ia,
pea 'oua na'a ke mamae koe'uhi ko 'ene tangi.
- 19 'E hoko 'ae tautea ki he tangata 'oku fa'a 'ita:
he kapau te ke langomaki'i ia, te ke toe fiu pe 'i hono fai.
- 20 Fanongo ki he tala fakapoto, pea ke ma'u 'ae akonaki,
koe'uhi ke ke poto ai 'i ho ngata'anga.
- 21 'Oku lahi 'ae filio'i 'i he loto 'oe tangata;

- ka e tu'uma'u pē 'ae tu'utu'uni 'a Sihova.
- 22 'Oku holi 'ae tangata ke ne angalelei:
pea 'oku lelei hake 'ae tangata masiva 'i he tangata 'oku loi.
- 23 'Oku hoko ki he mo'ui 'ae manavahē kia Sihova:
pea 'e nofo fiemālie 'aia 'oku ne ma'u ia; 'e 'ikai 'a'ahi kiāte ia ha kovi.
- 24 'Oku fakafufū 'e he tangata fakapikopiko 'a hono nima ki hono fatafata,
pea 'oku 'ikai te ne toe fa'a 'omi ia ki hono ngutu.
- 25 Te'ia 'aia 'oku manuki, pea 'e tokanga ai 'ae ta'epoto:
pea valoki'i ia 'oku fa'a fakakaukau, pea te ne 'ilo ai 'ae poto.
- 26 Ko ia 'oku ne fakamasiva'i 'a 'ene tamai, pea kapusi atu 'a 'ene fa'ē,
ko e foha ia 'oku tupu ai 'ae mā, pea 'oku ha'u mo ia 'ae manuki.
- 27 'E hoku foha, ke tukuā, pea 'oua na'a ke fanongo ki he akonaki 'aia,
'oku tupu ai 'ae hē mei he ngaahi lea 'ae poto.
- 28 'Oku manuki'i 'ae fakamaau 'e he fakamo'oni angakovi:
pea 'oku kai 'ae kovi 'e he ngutu 'oe angahala.
- 29 'Oku talifaki 'ae ngaahi mala'ia ki he kau manuki,
mo e ngaahi tā ki he tu'a 'oe kakai vale.

20

1–30 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 Ko e me'a manuki 'ae kava, pea ko e me'a fakatupu lili 'ae kava mālohi:
pea ko ia kuo kākaa'i 'aki ia 'oku ta'epoto.

- 2 Ko e tuputāmaki 'oe tu'i 'oku hangē ko e ngungulu
'ae laione;
pea ko ia 'oku ne fakatupu 'ene houhau 'oku
fai angahala ia ki hono laumālie 'o'ona.
- 3 Ko e me'a ongoongolelei 'i ha tangata ke ne tuku
'ae kē:
ka 'oku fie kau ai 'ae vale kotoa pē.
- 4 'Oku 'ikai ke keli 'ae fakapikopiko koe'uhi ko e
momoko;
ko ia te ne fa'a kole ai 'i he ututa'u, ka 'e 'ikai
ma'u ha me'a.
- 5 'Oku hangē ko e vai loloto 'ae poto 'i he loto 'oe
tangata;
ka 'e fusi hake ia 'e he tangata fa'a
fakakaukau.
- 6 'Oku tokolahi 'ae kakai 'oku taki taha viki 'i
he'ene lelei 'a'ana:
ka ko hai 'oku ne fa'a 'ilo ki ha tangata anga-
tonu.
- 7 'Oku 'eve'eva 'ae tangata angatonu 'i he'ene
mā'oni'oni:
'oku monū'ia 'a 'ene fānau kimui 'iate ia.
- 8 Ko e tu'i 'oku nofo 'i he nofo'a 'oe fakamaau,
'oku ne fakahē'i 'ae kovi 'aki hono fofonga.
- 9 Ko hai 'oku ne fa'a lea 'o pehē, "Kuo u fakama'a
hoku loto,
'oku ou ma'a au mei he'eku angahala?"
- 10 Ko e faikehekehe 'i he fakamamafa me'a, mo e
faikehekehe 'i he fuofua me'a,
'oku fakatou fakalielia tatau kia Sihova.
- 11 Na'a mo e tamasi'i, 'oku 'ilo ia 'i he'ene faianga;
pe 'oku ma'a 'ene ngāue, pe 'oku totonu ia.
- 12 Kuo fakatou ngaohi 'e Sihova 'ae telinga ke
fanongo mo e mata ke sio 'aki.

- 13 ‘Oua na‘a ke manako ki he mohe, telia na‘a ke hoko ‘o masiva ai:
ke ‘ā pe ho mata, pea ‘e fakamākona koe ‘aki ‘ae mā.
- 14 ‘Oku pehē ‘e ia ‘oku fakatau, “Ko e me‘a noa pe ‘ena, ko e me‘a noa pe ‘ena,”
ka ‘oka ‘alu ia ‘i hono hala, ‘oku ne toki pole-pole.
- 15 ‘Oku ai ‘ae koula, pea ta‘efa‘alaua ‘ae ngaahi maka koloa;
ka ko e teunga mahu‘inga ‘ae loungutu ‘oe poto.
- 16 Ke to‘o pe ‘ae kofu ‘o‘ona ‘oku tongia ha taha ‘oku ta‘e‘ilo‘i:
pea ke ma‘u mei ai ‘ae tuku pa‘anga ko e langomekina ‘oe fefine muli.
- 17 Ko e mā ‘oku ma‘u ‘i he kākā ‘oku ifoifo lelei ki he tangata:
ka ‘e toki fakafonu kimui ‘a hono ngutu ‘aki ‘ae pata.
- 18 ‘Oku tu‘uma‘u ‘ae tu‘utu‘uni kotoa pē ‘i he fakakaukau:
pea ka hoko ‘ae tau, ke tomu‘a fakakaukau lelei ki ai.
- 19 Ko ia ‘oku ‘alu fano ko e fa‘a fafana ‘oku fakahā ‘e ia ‘ae ngaahi tala fufū:
ko ia ‘oua na‘a ke kau kiate ia ‘oku fa‘a lapu ‘aki hono loungutu.
- 20 Ko ia kotoa pē ‘oku kape ki he‘ene tamai pe ki he‘ene fa‘ē,
‘e tāmate‘i ke mate ‘a hono maama ‘i he fakapo‘uli ‘oe ‘uli‘uli.
- 21 ‘E fa‘a ma‘u fakavave ha tofi‘a ‘i he kamata‘anga:
ka e ‘ikai fakamonū‘ia ia ‘i hono iku‘anga.

- 22 ‘Oua na‘a ke pehē ‘e koe, “Te u totongi ‘eau ki he kovi;”
ka ke tatali pe kia Sihova, pea te ne fakamo‘ui koe.
- 23 Ko e faikehekehe ‘i he fakamamafa me‘a, koe fakalielia ia kia Sihova:
pea ko e me‘a fakamamafa kākā ‘oku ‘ikai lelei ia.
- 24 ‘Oku pule pe ‘a Sihova ki he tangata ‘i hono ngaahi ‘alu‘anga:
pea ko ia, ‘e fa‘a ‘ilo‘i fēfē ‘e he tangata ‘a hono hala ‘o‘ona?
- 25 Ko e kai ‘oe me‘a ‘oku tapu ko e tauhele ia ki he tangata kuo ne fai ia:
pea ‘oku pehē foki ‘ae fai ‘oe fuakava, kae toki fehu‘i kimui ki hono ‘uhinga.
- 26 ‘Oku fakamovetevete ‘ae angahala ‘e he tu‘i ‘oku poto;
‘o ne ta‘omi ‘akinautolu ‘aki ‘ae me‘a teka.
- 27 Ko e laumālie ‘oe tangata ko e maama ia meia Sihova,
‘oku fakamaama ‘ae potu kotoa pē ‘oku ‘i loto ‘iate ia.
- 28 ‘Oku fakamo‘ui ‘ae tu‘i ‘e he ‘alo‘ofa mo e mo‘oni:
pea ‘oku fokotu‘uma‘u hono nofo‘a ‘i he ‘alo‘ofa.
- 29 Ko e toulekeleka ‘oe kau talavou ‘a honau mālohi:
pea ko e me‘a matamatalelei ‘i he kau mātu‘a ko honau ‘uluhihā.
- 30 Ko e lavea ‘oku toka ‘uli ko e faito‘o ia ki he kovi:
‘oku pehē foki hono ‘aonga ‘oe tautea ki he ngaahi potu ‘i loto.

21

1–31 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oku 'i he nima 'o Sihova 'ae loto 'oe tu'i, 'o hangē ko e vai 'oe ngaahi vaitafe:
he 'oku ne fefakatafoki 'aki ia ko 'ene fa'iteliha 'a'ana.
- 2 'Oku matamata totonu 'ae hala kotoa pē 'oe tangata ki hono mata 'o'ona:
ka 'oku 'ahi'ahi'i 'e Sihova 'ae loto.
- 3 Ko e fai totonu mo e fakamaau,
'oku lelei hake ia kia Sihova 'i he feilaulau.
- 4 Ko e mata 'oku fie'eiki, mo e loto fielaahi,
pea mo e keli 'ae kakai angakovi, ko e angahala ia.
- 5 'Oku tupu 'ae mahu 'i he fakakaukau 'ae fa'a ngāue;
ka ko e masiva pe kiate ia 'oku fai fakavavevave noa pe.
- 6 Ko e ma'u 'ae koloa lahi 'aki 'ae 'elelo loi,
ko e va'inga ia 'oku vilingia fano 'iate kinautolu 'oku kumi ki he mate.
- 7 Ko e kaiha'a 'ae kakai angakovi 'e 'auha ai 'akinautolu;
koe'uhi 'oku 'ikai te nau loto ki he fai totonu.
- 8 'Oku pikopiko mo 'alu kehe 'ae hala 'oe tangata:
ka 'oku totonu 'ae ngāue 'a'ana 'oku loto ma'a.
- 9 'Oku lelei hake 'ae nofo ki he tuliki 'i ha tu'afale,
'i he nofo 'i loto fale mo ha fefine 'oku fa'a kē.
- 10 'Oku holi ki he kovi 'ae laumālie 'oe angahala:
pea 'oku 'ikai ma'u ha lelei 'e hono kaungā'api 'i hono 'ao.
- 11 'Oka tautea 'aia 'oku fa'a manuki, 'e poto ai 'ae vale:
pea ka akonekina 'ae poto, 'oku ne ma'u ai 'ae 'ilo.

- 12 ‘Oku fakakaukau poto ‘ae tangata mā‘oni‘oni ki he fale ‘oe angahala:
pea ‘oku lī ki lalo ‘ae angahala ‘e he ‘Otua koe‘uhi ko ‘ene angahala.
- 13 Ko ia ‘e tāpuni hono telinga ki he tangi ‘ae masiva ‘e tangi foki ia,
ka ‘e ‘ikai ongo‘i ‘e ha taha.
- 14 ‘Oku lolomi ‘ae ‘ita ‘oka ‘atu fufū ha me‘a foaki:
pea ‘oku ta‘ofi ‘e he totongi fufū ‘ae houhau lahi.
- 15 Ko e fakamaau ko e fiefia‘anga ia ‘oe mā‘oni‘oni:
ka ‘e hoko ‘ae faka‘auha ki he fai kovi.
- 16 ‘E nofoma‘u ‘i he fakataha‘anga ‘oe kakai mate,
‘ae tangata ko ia ‘oku hē mei he hala ‘oe poto.
- 17 Ko ia ‘oku manako ki he va‘inga ‘e hoko ia ko e tangata masiva:
‘e ‘ikai koloa‘ia ia ‘aia ‘oku manako ki he kava mo e lolo.
- 18 ‘E fetongi ‘e he angahala ‘ae mā‘oni‘oni,
pea mo ia ‘oku fai kovi ‘ae angatonu.
- 19 ‘Oku lelei hake ‘ae nofo ‘i he toafa,
‘i he nonofo mo ha fefine fa‘a kē mo fa‘a ‘ita.
- 20 ‘Oku ai ‘ae koloa ke manako ki ai, pea mo e lolo
‘i he fale ‘oe poto;
ka ‘oku faka‘osi noa pe ia ‘e he tangata vale.
- 21 Ko ia ‘oku tulituli pau ki he mā‘oni‘oni mo e ‘alo‘ofa te ne ma‘u ‘ae mo‘ui,
mo e mā‘oni‘oni, pea mo e ongolelei.
- 22 ‘Oku kaka ‘e he tangata poto ‘ae ‘ā ‘oe kolo ‘ae mālohi,
‘o ne maumau‘i hono mālohi mo ene viki.
- 23 Ko ia ‘oku tauhi hono ngutu mo hono ‘elelo,
‘oku fakahaofi ‘e ia hono laumālie mei he ngaahi mamahi.

- 24 Ko fielahi mo manuki fie'eiki,
ko e hingoa ia 'o'ona 'oku fa'a 'ita 'i he laukau.
- 25 Ko e holi 'ae fakapikopiko 'e mate ai ia;
he 'oku fakafisi hono nima ki he ngāue.
- 26 'Oku manumanu 'aupito ia 'i he 'aho 'o po'uli:
ka 'oku fa'a foaki 'ae mā'oni'oni 'o 'ikai te ne
fa'a ta'ofia ia.
- 27 Ko e me'a fakalielia 'ae feilaulau 'ae angahala:
kae huanoa 'i hono 'omi ia mo e loto kovi!
- 28 'E 'auha 'ae fakamo'oni loi:
ka ko e tangata 'oku fa'a fakafanongo 'oku lea
maau ia.
- 29 'Oku fakafefeka 'e he tangata angakovi 'a hono
mata:
ka 'oku fakakaukau 'e he angatonu ki hono
hala.
- 30 'Oku 'ikai ha poto pe ha fakakaukau,
pe ha tu'utu'uni 'e fa'a tu'u kia Sihova.
- 31 'Oku teuteu 'ae hoosi ki he 'aho 'oe tau:
ka 'oku meia Sihova 'ae fa'a ikuna.

22

1–29 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oku lelei hake 'ae fili ki he hingoa 'oku ongolelei
'i he fili ki he koloa lahi,
pea lelei hake ke 'ofeina 'i he ma'u 'ae siliva
mo e koula.
- 2 'Oku nofo fakataha 'ae koloa'ia mo e masiva:
ko Sihova, na'a ne ngaohi 'akinautolu kotoa
pē.
- 3 'Oku sio mama'o atu 'ae tangata fakapotopoto ki
he kovi, 'o ne fufū ia mei ai:
ka 'oku mole atu pe 'ae vale, pea tautea ia.

- 4 Ko e totongi 'oe angavaivai mo e manavahē kia Sihova ko e koloa,
mo e ongoongolelei, mo e mo'ui.
- 5 'Oku 'i he hala 'oe talangata'a 'ae 'akau talatala mo e ngaahi tauhele:
ko ia 'oku fai ke tauhi hono laumālie te ne hiki mama'o mei ai.
- 6 Akonaki'i 'ae tamasi'i 'i he hala 'oku totonu ke ne 'alu ai:
pea ka hoko ia 'o motu'a, 'e 'ikai te ne foki mei ai.
- 7 'Oku pule 'ae koloa'ia ki he masiva,
pea ko ia 'oku nō 'oku tamaio'eiki kiate ia 'oku foaki mai.
- 8 Ko ia 'oku tūtūu'i 'ae kovi 'e utu 'e ia 'ae mamahi:
pea 'e 'auha ia 'i he me'a tā 'i he'ene 'ita.
- 9 'E monū'ia ia 'oku mata'ofa;
he 'oku foaki 'e ia a 'ene mā ki he masiva.
- 10 Ke lī kitu'a 'aia 'oku manuki, pea 'e 'alu kitu'a 'ae fakakikihi foki:
'io, 'e ngata 'ae fe'ite'itani mo e lau'ikovi.
- 11 Ko ia 'oku 'ofa ki he loto ma'a,
'e kāinga 'aki ia 'e he tu'i koe'uhi ko e mā'oni'oni 'o hono lounoutu.
- 12 'Oku tauhi 'ae poto 'e he fofonga 'o Sihova,
pea 'oku ne fulihi 'ae ngāue 'ae angahala.
- 13 'Oku pehē 'e he tangata fakapikopiko, "'Oku ai 'ae laione 'itu'a,
pea te u mate 'i he ngaahi hala."
- 14 Kō e ngutu 'oe kau fefine kovi ko e luo tau-mama'o:
pea 'e tō ki ai 'aia 'oku fehi'a ki ai 'a Sihova.
- 15 'Oku nono'o 'ae vale 'i he loto 'oe tamasi'i;
ka ko e va'a 'akau 'oe taute'i 'e kapusi mama'o ai ia 'iate ia.

- 16 Ko ia 'oku fakamālohi'i 'ae masiva ke tupu ai 'ene koloa, pea mo ia 'oku foaki ki he koloa'ia, 'e hoko mo'oni kiate ia 'ae masiva.
- 17 Fakaongo ho telinga, pea fanongo ki he lea 'ae poto, pea fakatokanga'i ho loto ki he'eku 'ilo.
- 18 He ko e me'a lelei 'o kapau te ke tauhi ia 'iate koe; pea 'e taau ke lea 'aki ia 'e ho loungutu.
- 19 Koe'uhi ke 'ia Sihova ho'o falala, 'aia kuo u fakahā kiate koe 'i he 'aho ni, 'io, kiate koe pe.
- 20 'Ikai kuo u tohi kiate koe 'ae ngaahi me'a lelei, 'i he enginaki, pea mo e poto,
- 21 koe'uhi ke u fakahā ai kiate koe 'ae mo'oni 'oe ngaahi lea mo'oni: koe'uhi ke ke tali 'aki 'ae ngaahi lea 'oe mo'oni 'akinautolu 'oku fekau mai kiate koe?
- 22 'Oua na'a kaiha'a mei he masiva koe'uhi ko e masiva ia: pea 'oua na'a fakamālohi'i 'aia 'oku mamahi 'i he matapā:
- 23 Koe'uhi 'e langomaki'i 'akinautolu 'e Sihova, pea te ne maumau'i 'ae laumālie 'onautolu 'oku maumau'i 'akinautolu.
- 24 'Oua na'a ke fakakāinga mo e tangata fa'a 'ita; pea 'oua 'aupito na'a ke 'alu mo ha tangata loto lili:
- 25 Telia na'a ke ako ki hono ngaahi hala, pea tauhele'i ai ho laumālie.
- 26 Ke 'oua na'a ke kau koe mo kinautolu 'oku fepukeaki nima, pe ko kinautolu 'oku fakapapau ki he fai 'o ha totongi.
- 27 Kapau 'oku 'ikai hao me'a ke totongi aki,

ko e hā 'oku 'ave ai ho mohenga mei lalo 'iate
koe?

28 'Oua na'a hiki 'ae kau'ā motu'a,

'aia na'e fokotu'u 'e ho'o kau mātu'a.

29 'Oku ke mamata ki ha tangata 'oku fa'a fai ki
he'ene ngāue?

'E tu'u ia 'i he 'ao 'oe ngaahi tu'i;

'e 'ikai nofo ia 'i he 'ao 'oe kakai me'avale.

23

1–35 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

1 'Oka ke ka nofo ke keinanga mo ha taha 'oku pule,
tokanga lahi ki he me'a 'oku 'i ho 'ao:

2 Pea kapau ko e tangata fa'a kai koe,
ai ha hele ki ho kia.

3 'Oua na'a ke holi ki he'ene ngaahi me'a lelei:
he ko e me'akai kākā ia.

4 'Oua na'a fai feinga ke ke koloa'ia:
pea 'oua na'a falala ki ho poto 'o'ou.

5 He te ke sio fakamama'u ki he me'a 'oku 'ikai?
He ko e mo'oni 'oku ngaahi 'e he koloa hono
kapakau; 'oku puna atu ia 'o hangē ko e
'ikale ki he langi.

6 'Oua na'a ke kai 'i he mā 'a'ana 'oku manumanu
hono mata,
pea 'oua na'a ke holi ki he'ene ngaahi me'akai
lelei:

7 He ko e ngaahi mahalo 'o hono loto, ko ia ai pe ia:
'oku ne pehē kiate koe, "Ke ke kai mo inu,"
ka 'oku 'ikai 'iate koe hono loto.

8 Ko e momo'i me'a kuo ke kai te ke toe lua 'aki,
pea mole mo ho'o ngaahi lea lelei.

9 'Oua na'a ke lea 'i he telinga 'oe vale,
he te ne manuki'i 'ae poto 'o ho'o ngaahi lea.

- 10 ‘Oua na‘a hiki ‘ae kau‘ā motu‘a;
 pea ‘oua na‘a fa‘ao ‘ae potu ngoue ‘ae tamai
 mate:
- 11 He ‘oku māfimafi ‘a honau huhu‘i,
 pea te ne fai mo koe ‘i he‘enau me‘a.
- 12 Fakatokanga‘i ho loto ki he akonaki,
 pea mo ho telinga ki he ngaahi lea ‘ae ‘ilo.
- 13 ‘Oua na‘a ta‘ofi ‘ae taute‘i mei he tamasi‘i:
 he kapau te ke taa‘i ia ‘aki ‘ae me‘a tā, ‘e ‘ikai
 mate ia.
- 14 He te ke taute‘i ‘aki ia ‘ae me‘a tā,
 ‘o fakahaofi ai hono laumālie mei heli.
- 15 ‘E hoku foha, kapau ‘e poto ho loto,
 ‘e fiefia ai hoku loto, ‘io, te u fiefia au.
- 16 Ko e mo‘oni ‘e fiefia hoku loto,
 ‘oka lea ‘aki ‘e ho lounгутu ‘ae ngaahi me‘a
 totonu.
- 17 ‘Oua na‘a meheka ho loto ki he angahala:
 ka ke manavahē koe kia Sihova ‘i he ‘aho
 kotoa pē.
- 18 He ko e mo‘oni ‘oku ai ha ngata‘anga;
 pea ‘e ‘ikai motuhi ho‘o ‘amanaki.
- 19 Ke ke fanongo, ‘E hoku foha, pea ke poto,
 pea fakahinohino ho loto ‘i he hala.
- 20 ‘Oua na‘a ke kau mo e kakai fa‘a inu ke konā,
 mo kinautolu ‘oku ‘uakai ki he‘enau me‘akai:
- 21 Koe‘uhi ‘e iku ki he masiva ‘aia ‘oku fa‘a konā mo
 fa‘a ‘uakai:
 pea ko ia ‘oku fa‘a mohe ‘e kofu mahaehae pe
 ia.
- 22 Fakaongo ki ho‘o tamai na‘a ke tupu ai,
 pea ‘oua na‘a ke ta‘e‘ofa ki ho‘o fa‘ē ‘oka
 motu‘a ia.
- 23 Fakatau mai ‘ae mo‘oni, pea ‘oua na‘a toe
 fakatau atu;

- ‘ae poto, mo e akonaki, pea mo e fa‘a fakakaukau.
- 24 ‘E fiefia lahi ‘ae tamai ‘a‘ana ‘oku mā‘oni‘oni: pea ko ia ‘oku ne mā‘u ‘ae tamasi‘i ‘oku poto ‘e fiefia ia ‘iate ia.
- 25 ‘E fiefia ‘a ho‘o tamai mo ho‘o fa‘ē, pea ‘e fiefia ia na‘a ne fanau‘i koe.
- 26 ‘E hoku foha, foaki mai ho loto, pea ke tokanga‘i ‘e ho mata ‘a hoku ngaahi hala.
- 27 He ‘oku tatau mo e luo taumama‘o ‘ae fefine fa‘a fe‘auaki; pea ko e fefine anga kehe ‘oku tatau mo e luo ‘api‘api.
- 28 ‘Oku ne toi foki ‘o hangē ha kaiha‘a, pea ‘oku ne fakatokolahi ‘ae kau angahala ‘i he kakai.
- 29 Ko hai ia ‘oku mala‘ia?
 Ko hai ia ‘oku mamahi?
 Ko hai ia ‘oku ‘i he fe‘ite‘itani?
 Ko hai ‘oku papūnoa?
 Ko hai ‘oku lavea noa pe?
 Ko hai ‘oku kulokula hono mata?
- 30 Ko kinautolu ‘oku nofo fuoloa ke inu ke konā; ‘akinautolu ‘oku ‘alu ke kumi ‘ae uaine kuo felingi‘aki.
- 31 ‘Oua na‘a ke sio ki he uaine ‘i he‘ene kulokula, ‘i he‘ene tuku hono lanu ‘i he ipu, pea ‘oku mālie hono inu.
- 32 Koe‘uhi ‘e u‘u ia ‘amui ‘o hangē ha ngata, pea huhu foki ‘o hangē ko e ngata kona.
- 33 ‘E sio ho mata ki he kau fefine anga kehe, pea ‘e fakahā mei ho loto ‘ae ngaahi me‘a fakafufū.

- 34 'Io, te ke hangē ha taha 'oku tokoto hifo 'i loto tahi,
 pe ha taha 'oku mohe 'i ha funga fanā.
- 35 Te ke pehē 'e koe, "Kuo nau taa'i au, ka 'oku 'ikai te u mamahi;
 pea kuo nau haha au, ka 'oku 'ikai te u ongo'i ia:
 te u 'ā 'afē?
 Te u toe kumi pe ki ai."

24

1–34 Pea hokohoko atu ki he ngaahi vahe hoko...

- 1 'Oua na'a ke meheka ki he kakai angakovi,
 pea 'oua na'a ke holi ke kau mo kinautolu.
- 2 He 'oku fakakaukau 'a honau loto ki he faka'auha,
 pea lea 'a honau lounoutu ki he fakamaveuveu.
- 3 Ko e me'a 'i he poto 'oku langa ai ha fale;
 pea 'oku fokotu'uma'u ia 'i he fa'a fakakaukau:
- 4 Pea ko e me'a 'i he fa'a 'ilo 'e fakapito ai 'ae ngaahi potu fale
 'aki 'ae ngaahi koloa mahu'inga mo lelei.
- 5 'Oku mālohi 'ae tangata 'oku poto,
 'io, 'oku fakatupu 'e he tangata fa'a 'ilo 'a hono mālohi.
- 6 He te ke fakahoko ho'o tau 'i he fakakaukau poto:
 pea 'i he tokolahi 'a hono fakakaukau 'i 'oku ai 'ae tu'umālie.
- 7 'Oku 'ikai fa'a tatae 'ae poto 'e he vale:
 'oku 'ikai mafa'a hono ngutu 'i he matapā.
- 8 Ko ia 'oku filio'i ki he fai 'o ha kovi 'e ui ia ko e tangata pau'u.

- 9 Ko e mahalo 'ae vale ko e angahala ia:
pea ko ia 'oku fa'a manuki ko e fakalielia ia ki
he kakai.
- 10 Kapau te ke pongia 'i he 'aho 'oe mamahi,
ta 'oku si'i ho mālohi.
- 11 Kapau te ke ta'ofi ke 'oua na'a ke fakamo'ui
'akinautolu kuo takina ki he mate,
pea mo kinautolu kuo teu ke tāmata'i;
- 12 Kapau te ke pehē, "Vakai, na'e 'ikai te mau 'ilo ki
ai;"
'ikai 'oku tokanga'i ia 'e ia 'oku ne 'afio'i 'ae
loto?
- Pea ko ia 'oku ne tauhi ho laumālie, 'ikai 'oku ne
'ilo ia ki ai?
Pea 'ikai 'e 'atu 'e ia ki he tangata taki taha 'ae
fakatatau 'o 'ene ngaahi ngāue?
- 13 'E hoku foha, kai 'e koe 'ae honi, koe'uhi 'oku
lelei ia;
pea mo e nge'esi 'oe hone 'aia 'oku melie ki ho
ngutu:
- 14 'E pehē 'ae 'ilo'i 'oe poto ki ho laumālie:
'oka ke ka ma'u ia, 'e hoko ai 'ae totongi,
pea 'e 'ikai motuhi ho'o 'amanaki.
- 15 'E tangata angakovi, 'oua na'a ke toi'i mo lamasi
'ae fale 'oe mā'oni'oni;
'oua na'a ke maumau'i hono nofo'anga:
- 16 He ka hinga 'ae tangata angatonu ke liunga fitu,
'oku ne toetu'u hake:
ka 'e tō 'ae angahala ki he kovi.
- 17 'Oua na'a ke fiefia 'oka tō hifo ho fili,
pea 'oua na'a fiefia ho loto 'oka tūkia ia:
- 18 Telia na'a 'afio'i ia 'e Sihova, pea kovi ia 'i hono
'ao,
pea ne fakatafoki hono houhau meiate ia.

- 19 ‘Oua na‘a ke kau mo e kakai angakovi,
 pea ‘oua na‘a ke meheka ki he kakai angahala;
- 20 Koe‘uhi ‘e ‘ikai ha totongi lelei ki he angakovi:
 ‘e tāmāte‘i ke mate ‘ae maama ‘ae angahala.
- 21 ‘E hoku foha, ke ke manavahē koe kia Sihova,
 pea mo e tu‘i:
 pea ‘oua na‘a ke kau kiate kinautolu ‘oku loto
 feliliu‘aki:
- 22 Koe‘uhi ‘e tupu fakafokifā ‘enau tu‘utāmaki;
 pea ko hai ‘oku ne ‘ilo‘i hona tautea faka-
 tou‘osi?
- 23 Ko e ngaahi me‘a ni foki ‘oku kau ki he poto.
 ‘Oku ‘ikai lelei ke filifilimānako ki he kakai ‘i he
 fai ‘oe fakamaau.
- 24 Ko ia ‘oku lea ‘o pehē ki he angakovi, “Ko e
 mā‘oni‘oni koe;”
 ‘e fakamala‘ia ia ‘e he kakai, ‘e fehi‘a ‘aupito ki
 ai ‘ae ngaahi pule‘anga:
- 25 Ka ‘e hoko ‘ae monū‘ia kiate kinautolu ‘oku
 valoki‘i ia,
 mo e tāpuaki ‘oe lelei ‘e hoko kiate kinautolu.
- 26 ‘E fekita ‘ae kakai ki hono loungutu ‘o ia ‘oku fa‘a
 tali aki ‘ae lea ‘oku totonu.
- 27 Ke teuteu ho‘o ngāue ‘itu‘a,
 pea ke teuteu ia ke taau mo koe ‘ae ngoue;
 pea ke toki langa ho fale.
- 28 ‘Oua na‘a ke fakamo‘oni me‘a ki ho kaungā‘api
 ta‘ehanotonu;
 pea ‘oua na‘a ke kākā ‘aki ho loungutu.
- 29 ‘Oua na‘a ke pehē, “Te u fai kiate ia ‘o hangē ko
 ‘ene fai kiate au:
 te u ‘atu ki he tangata ‘o tatau mo ‘ene ngāue.”
- 30 Na‘aku ‘alu atu ki he ngoue ‘ae fakapikopiko,
 mo e ngoue vaine ‘ae tangata ta‘efakakaukau;

- 31 Pea vakai, kuo vaoa ia 'i he 'akau talatala,
 pea 'ufi'ufi ia 'aki 'ae talatala'āmoa,
 pea kuo maumau hono 'ā maka 'o ia.
- 32 Na'aku toki mamata, pea u fifili lahi ki ai:
 na'aku sio ki ai, pea ne akonaki'i au.
- 33 'Io, 'e toe si'i pe 'ae mohe, 'e toe si'i mo e
 mo'umohea,
 'e toe si'i mo e fehulunaki 'oe nima ke mohe:
- 34 Pea pehē, 'e ha'u ai ho'o masiva 'o hangē ha taha
 'oku fononga mai;
 mo ho'o paea 'o hangē ha tangata 'oku to'o
 mahafu.

25

1 Ko e ngaahi lea 'oku kau ki he ngaahi tu'i, 8 Pea ke 'oua 'e kau 'i he ngaahi feke'ike'i mo e me'a 'oku tupu ai ia.

- 1 Ko eni foki 'ae ngaahi lea fakatātā 'a Solomone,
 'aia na'e hiki 'e he kau tangata 'a Hesekaia ko e tu'i
 'o Siuta.
- 2 Ko e nāunau ia 'oe 'Otua ke fakafufū ha me'a:
 ka ko e me'a 'e ongoongolelei ai 'ae ngaahi tu'i
 ke kumi ke 'ilo 'ae ngaahi me'a.
- 3 Ko e langi 'i hono mā'olunga, mo e māmani 'i hono
 taumama'o,
 mo e loto 'oe ngaahi tu'i, 'oku ta'efa'a'ilo'i.
- 4 Ke to'o atu 'ae 'uli mei he siliva,
 pea 'e ngaohi mei ai ha ipu 'e ia 'oku ne
 fakama'a siliva.
- 5 Ke 'ave 'ae angahala mei he 'ao 'oe tu'i,
 pea 'e fokotu'uma'u ai hono nofo'a faka'ei'eiki
 'i he mā'oni'oni.
- 6 'Oua na'a ke hiki hake koe 'i he 'ao 'oe tu'i,

- pea ‘oua na‘a ke tu‘u ‘i he potu ‘oe kakai mā‘olunga.
- 7 He ‘oku lelei hake ke lea ‘o pehē kiate koe, “‘Alu hake koe ki heni;”
‘i he tuku koe ‘o fakama‘ulalo ‘i he ‘ao ‘oe tu‘i kuo ke mamata ki ai.
- 8 ‘Oua na‘a ke ‘alu fakavave atu ke fakakikihi,
telia na‘a ‘e ‘ikai te ke ‘ilo ‘ae me‘a ke fai ‘oka ‘osi ia, ‘oka fakamaa‘i koe ‘e ho kaungā‘api.
- 9 Ke mo fai toko ua pe ho‘o mo fakakikihi mo ho kaungā‘api;
pea ‘oua na‘a fakahā ha tala fakalilolilo ki ha taha kehe:
- 10 Telia na‘a fakamaa‘i koe ‘e ia ‘oku fanongo ki ai,
pea ‘ikai toe foki meiate koe ho ongoongo kovi.
- 11 Ko e lea ‘oku ngali mo totonu hono lea‘aki,
‘oku hangē ia ko e ‘apele koula ‘i ha ipu siliva.
- 12 ‘O hangē ko e hau koula mo e teunga ‘oe koula lelei,
‘oku pehē ia ‘aia ‘oku valoki fakapotopoto kiate ia ‘oku telinga ongo.
- 13 ‘O hangē ko e momoko ‘oe ‘uha hinehina ‘i he lolotonga ‘ae ututa‘u,
‘oku pehē ‘ae talafekau totonu kiate kinautolu ‘oku nau fekau‘i ia:
he ‘oku ne fakafiemālie ‘e ia ki he loto ‘o ‘ene hou‘eiki.
- 14 Ko ia ia ‘oku polepole ‘i ha foaki loi,
‘oku hangē ia ko e ngaahi ‘ao mo e matangi ta‘ehano‘uha.
- 15 ‘Oku fakaloto‘i ‘ae tu‘i ‘i he fai fakakukafi,
pea ‘oku fesi‘i ‘ae hui ‘e he ‘elelo molū.

- 16 Kuo ke 'ilo ha honi? Kai ai koe ke mākona lelei
pe,
telia na'a ke fatufā'ia ai,
pea lua 'aki.
- 17 Ke ta'ofi ho va'e mei he fale 'o ho kaungā'api;
telia na'a fiu ia 'iate koe, pea fehi'a ai kiate koe.
- 18 Ko e tangata 'oku fakamo'oni loi ki hono
kaungā'api,
'oku hangē ia ko e 'akau fakapō, mo e heletā,
pea mo e ngahau māsila.
- 19 Ko e falala 'i he tu'utāmaki ki ha tangata
ta'eangatonu,
'oku hangē ia ko e nifo popo, pe ko e va'e kuo
tapeva.
- 20 'Oku hangē ko e tangata 'oku to'o 'o 'ave ha kofu
'i he fa'ahita'u momoko,
pea hangē ko e fefiofi 'ae vaimahi mo e naita,
'oku pehē 'aia 'oku hiva 'aki 'ae ngaahi fasi ki
he loto māfasia.
- 21 Kapau 'oku fiekaia ho fili, foaki ki ai 'ae mā ke
ne kai;
pea kapau 'oku fieinua, foaki kiate ia 'ae vai
ke inu:
- 22 He te ke hilifaki ai 'ae malala'i afi ki hono 'ulu,
pea 'e totongi lelei 'e Sihova kiate koe.
- 23 'Oku tupu 'ae 'uha mei he matangi tokelau;
'oku pehē foki 'oku tupu 'ae matalili mei he
'elelo 'oe fakakovi.
- 24 'Oku lelei hake 'ae nofo 'i he tuliki 'i he tu'a fale,
'i he nofo mo ha fefine fa'a kē 'i ha fale 'oku
fu'u 'atā.
- 25 'Oku hangē ko e vai momoko kiate ia 'oku
fieinua,

- ‘oku pehē ‘ae ongoongolelei mei he fonua
mama‘o.
- 26 Ko e hinga ‘ae tangata mā‘oni‘oni ‘i he ‘ao ‘oe kau
angahala,
‘oku hangē ia ko e matavai kuo fakangaueue,
mo e vaitafe kuo faka‘uli‘i.
- 27 ‘Oku ‘ikai lelei ke kai lahi ‘i he honi:
pea pehē, ko e kumi ‘e he kakai honau ongoon-
golelei ‘onautolu pe ‘oku ‘ikai ko e ongoon-
golelei ia.
- 28 Ko ia ia ‘oku ‘ikai fa‘a pule‘i hono laumālie ‘o‘ona,
‘oku tatau ia mo e kolo kuo holoki hifo, pea
‘oku ‘ikai hano ‘ā.

26

*1 Ko e ngaahi lea ‘oku kau ki he kakai vale, 13 Mo
e kakai fakapikopiko, 17 Mo e kakai ‘oku fakakikihi
mo kaunoa.*

- 1 ‘Oku hangē ko e ‘uha hinehina ‘i he fa‘ahita‘u
mafana, mo e ‘uha ‘i he lolotonga ‘oe
ututa‘u,
‘oku pehē hono ta‘etaau ‘ae ongoongolelei mo
ha vale.
- 2 Hangē ko e manupuna ‘oku hēhē,
pea mo e pekepeka ‘i he‘ene puna,
‘oku pehē, ‘e ‘ikai hoko mai ‘ae fakamala‘ia
ta‘ehano‘uhinga.
- 3 Ko e me‘a kinisi ki he hoosi,
mo e me‘a ta‘ofi ki he ‘asi,
pea mo e me‘a tā ki he tu‘a ‘oe vale.
- 4 ‘Oua na‘a tali ‘aki ‘ae vale ‘a ‘ene vale,
telia na‘a ke hoko ‘o tatau pe mo ia.
- 5 Ke talia ‘ae vale ‘o fakatatau mo ‘ene vale,
telia na‘a poto ia ‘i hono mata ‘o‘ona.

- 6 Ko ia 'oku ne 'ave ha fekau 'i he nima 'o ha taha
'oku vale 'oku ne tu'usi 'ae va'e,
mo inu 'i he fakamamahi.
- 7 'Oku 'ikai tatau 'ae va'e 'oe tangata ketu:
'oku pehē foki 'ae lea fakatātā 'i he ngutu 'oe
kakai vale.
- 8 'Oku hangē ha taha 'oku ne ai 'ae maka 'i he
makatā,
'oku pehē pe ia 'aia 'oku fakaongoongolelei'i
'ae vale.
- 9 'Oku hangē ko e tau 'ae tala'i 'akau 'i he nima 'oe
tangata konā,
'oku pehē pe 'ae lea fakatātā 'i he ngutu 'oe
kakai vale.
- 10 Ko e 'Otua 'aia na'e ngaohi 'ae me'a kotoa pē,
'oku ne fakatou 'atu 'ae totongi ki he vale,
pea mo e kau fai kovi.
- 11 Hangē ko e tafoki mai 'ae kulī ki he'ene lua,
'oku pehē 'ae toe fai 'e he vale 'a 'ene vale.
- 12 'Oku ke mamata ki ha tangata 'oku ne mahalo
kiate ia ko e poto ia?
'Oku tau 'amanaki lelei hake ki he vale 'iate ia.
- 13 'Oku pehē 'e he tangata fakapikopiko, "'Oku ai
'ae laione 'i he hala:
'oku 'i he hala 'oe kolo 'ae laione."
- 14 Hangē ko e fe'alu'aki 'ae matapā 'i hono me'a
tautau,
'oku pehē 'aia 'oku fakapikopiko 'i hono mo-
henga.
- 15 'Oku fakafufū 'e he fakapikopiko 'a hono nima 'i
hono fatafata;
pea 'oku mamahi ia 'i he'ene toe 'omi ia ki
hono ngutu.

- 16 ‘Oku poto hake ‘ae fakapikopiko ‘i he‘ene ma-
halo ‘a‘ana,
‘i he kau tangata ‘e toko fitu ‘oku fa‘a tali ‘aki
‘ae lea ‘oku totonu.
- 17 Ko ia ‘oku ‘alu ange, pea ne kaunoa ‘i ha fakakik-
ihi na‘e ‘ikai kau ai ia,
‘oku tatau ia mo ha taha ‘oku puke ha kulī ‘i
hono telinga.
- 18 Hangē ha tangata faha ‘oku lī fano ‘e ia ‘ae afi,
mo e ngaahi ngahau, mo e mate,
- 19 ‘Oku pehē pe ‘ae tangata ‘oku ne kākaa‘i
hono kaungā‘api,
‘o ne pehē, “‘Ikai ko ‘eku fakavā pe?”
- 20 ‘I he ‘ikai ha fefie ‘oku mate ‘ae afi:
pea pehē, ‘i he ‘ikai ha fakakovi kuo longo leva
‘ae fakakikihi.
- 21 Hangē ko e malamala ki he malala vela,
mo e fefie ki he afi;
‘oku pehē ‘ae tangata fa‘a fakakikihi kē.
- 22 Ko e ngaahi lea ‘ae tangata fa‘a fafana ‘oku
hangē ia ko e ngaahi makafokafo,
pea ‘oku ‘asi mai ia ki he kakano ‘oe loto.
- 23 Ko e loungutu lapu mo e loto kovi,
‘oku tatau mo ha kongā ipu maumau kuo
‘ufi‘ufi ‘aki ‘ae siliva.
- 24 Ko ia ‘oku taufehi‘a, ‘oku lapu ‘aki ‘e ia ‘a hono
loungutu,
ka ‘oku nofo ‘i hono loto ‘ae kākā;
- 25 ‘Oka matamatalelei ‘ene lea, ‘oua na‘a ke tui
kiate ia:
he ‘oku fitu ‘ae me‘a fakalielia ‘i hono loto.
- 26 Ko ia ‘oku ne fakafufū ‘ene fehi‘a ‘aki ‘a ‘ene fai
kākā,

‘e fakahā ‘a ‘ene fai kovi ‘i he ‘ao ‘oe fakataha
kotoa pē.

27 Ko ia ‘oku keli ‘ae luo ‘e tō ia ki ai;
pea ko ia ‘oku teka ‘i ‘ae maka ‘e toe ‘oho mai ia
kiate ia.

28 ‘Oku fehi‘a ‘ae ‘elelo loi kiate kinautolu ‘oku
mamahi ai;
pea ‘oku tupu ‘ae mala‘ia mei he ngutu ‘oku
lapu.

27

*1 Ko e lea ‘oku kau ki he fielaahi, 5 Ko e ‘ofa ‘oku
mo‘oni, 11 Ke ‘oua na‘a fakatupu kovi, 23 Ke fa‘a
ngāue ‘ae tangata ‘i he‘ene me‘a.*

1 ‘Oua na‘a ke polepole ki he ‘apongipongi;
he ‘oku ‘ikai si‘i te ke fa‘a ‘ilo ‘ae me‘a ‘e hoko ‘i
ha ‘aho.

2 Tuku ke fakamālō kiate koe ‘e ha tangata kehe,
ka ‘e ‘ikai ‘i ho ngutu ‘o‘ou pe;
ko e taha kehe, ka ‘e ‘ikai ‘i ho lOUNGUTU ‘o‘ou.

3 ‘Oku mamafa ‘ae maka,
pea ko e me‘a mamafa mo e ‘one‘one,
ka ko e ‘ita ‘ae vale ‘oku mamafa hake ia ‘i ai.

4 ‘Oku fakamālohi ‘ae houhau, pea ko e me‘a
fakalili ‘ae ‘ita;
ka ko hai ‘oku fa‘a kātaki ‘i ‘ae fua‘a?

5 ‘Oku lelei hake ‘ae valoki ‘oku fai fakahā,
‘i he ‘ofa ‘oku fakalilolilo.

6 Ko e lavea mei he kāinga ko e angatonu ia;
ka ko e ngaahi ‘uma mei ha fili ko e kākā ia.

7 ‘Oku fehi‘a ‘aia ‘oku mākona ki he nge‘esi ‘oe honi;
ka ‘oku hu‘amelie ‘ae me‘a konā kotoa pē kiate
ia ‘oku fiekaia.

8 ‘Oku tatau mo e manupuna kuo hē mei hono
pununga,

- ‘ae tangata ko ia kuo hē mei hono nofo‘anga.
- 9 ‘Oku fakafiefia‘i ‘ae loto ‘aki ‘ae lolo tākai mo e me‘a namu kakala:
 ‘oku pehē ‘ae lelei ‘oe kāinga ki ha tangata, ko e me‘a ‘i he akonaki‘i ‘oku fai mei he loto.
- 10 ‘Oua na‘a ke si‘aki ho kāinga ‘o‘ou, pe ko e kāinga ‘o ho‘o tamai;
 pea ‘oua na‘a ke ‘alu ki he fale ‘o ho tokoua ‘i he ‘aho ‘o ho‘o mamahi:
 he ‘oku lelei hake ho kaungā‘api pe ‘oku ofi, ‘i ho tokoua ka ‘oku ne mama‘o.
- 11 ‘E hoku foha, ke ke poto koe,
 pea ke fakafiefia‘i hoku loto,
 koe‘uhi ke u fa‘a tali ia ‘aia ‘oku manuki kiate au.
- 12 ‘Oku sio mama‘o atu ‘ae tangata fakapotopoto ki he kovi, ‘o ne fufū ia mei ai:
 ka ‘oku mole atu pe ‘ae vale, pea tautea ia.
- 13 Ke to‘o pe ‘ae kofu ‘o‘ona ‘oku tongia ha taha ‘oku ‘ikai ‘ilo‘i,
 pea ke ma‘u mei ai ‘ae tuku pa‘anga ko e langomaki‘i ‘oe fefine muli.
- 14 Ko ia ‘oku fakamālō le‘o lahi ki hono kāinga ‘i he‘ene tu‘u hake kei hengihengi,
 ‘e lau ia ko e fakamala‘ia kiate ia.
- 15 Ko e tō ma‘u pe ‘ae ‘uha ‘i he ‘aho ‘oe ‘uha lahi,
 ‘oku na tatau mo e fefine ‘oku fa‘a kē.
- 16 Ko ia ‘oku ne fakafufū ia ‘oku tatau mo ‘ene fakafufū ‘ae matangi,
 pē ko e me‘a nanamu ‘i hono nima to‘omata‘u ‘aia ‘oku fakahā ia.
- 17 ‘Oku fakamāsila ‘e he ukamea ‘ae ukamea;
 ‘oku pehē ‘ae fakalelei ‘e he tangata ‘ae mata ‘o hono kāinga.

- 18 Ko ia 'oku fa'a tauhi ki he 'akau ko e fiki te ne kai
'e ia hono fua:
pea pehē foki, ko ia 'oku tauhi ki he'ene 'eiki 'e
hakeaki'i ia.
- 19 Hangē ko e sio'ata 'ae mata ki he mata 'i he vai,
'oku pehē 'ae loto 'oe tangata ki he tangata.
- 20 'Oku 'ikai ke pito 'a hētesi mo e faka'auha;
pea pehē, 'oku 'ikai 'aupito ke fiemālie 'ae
mata 'oe tangata.
- 21 Hangē ko e kulo fakama'a ki he siliva mo e afi
kakaha ki he koula;
'oku pehē, 'oku 'ilo'i 'ae tangata mei hono
ongoongo.
- 22 Na'a mo ho'o fakavolu ha vale 'i he momosi'anga
fakataha mo e uite 'aki 'ae me'a momosi,
'e 'ikai mahu'i 'ene vale meiate ia.
- 23 Ke ke tokanga lahi ke 'ilo'i pe 'oku fēfē ho'o fanga
sipi,
pea vakai lahi ki ho'o fanga manu kehekehe.
- 24 He 'oku 'ikai tolonga ma'uaipē 'ae koloa:
pea 'oku tolonga koā 'ae tatāfakatu'i ki he
to'utangata kotoa pē?
- 25 'Oku hā mai 'ae mohuku mōmoa, mo e musie toki
tupu 'oku hā mai ia,
pea 'oku tānaki 'ae 'akau iiki 'oe ngaahi
mo'unga.
- 26 'Oku ai 'ae fanga lami koe'uhi ke ke ma'u ho
kofu,
pea mo e fanga kosi ko e totongi ia 'o ho'o
ngoue.
- 27 Pea 'e lahi 'ae hu'a kosi ki ho'o kai,
mo e kai 'a ho'o kau nofo'anga,
pea ke mo'ui ai 'a ho'o kau kaunanga.

28

Ko e ngaahi lea 'oku kau ki he kakai fai kovi, pea mo e lelei 'oe fai mā'oni'oni mo angatonu.

- 1 'Oku hola 'ae kakai fai kovi 'i he 'ikai tuli ki ai ha taha:
ka 'oku to'a 'ae mā'oni'oni 'o hangē ko e laione.
- 2 Ko e me'a 'i he fai hala 'ae fonua ko ia, 'oku tupu 'o tokolahi ai hono hou'eiki:
ka koe'uhi ko e tangata poto mo 'ilo'ilo 'e fakatolonga ai hono lelei.
- 3 Ko e tangata masiva 'oku fakamālohi ki he masiva,
'oku tatau pe ia mo e 'uha lolo 'oku 'auha ai 'ae me'akai.
- 4 'Oku fakamālō ki he angahala 'ekinautolu 'oku li'aki 'ae fono:
ka 'oku fakakikihi mo kinautolu 'akinautolu 'oku tauhi ki he fono.
- 5 'Oku 'ikai 'ilo'i 'ae fakamaau 'e he kakai angakovi:
ka 'oku 'ilo 'ae me'a kotoa pē 'ekinautolu 'oku kumi kia Sihova.
- 6 'Oku lelei hake 'aia 'oku masiva ka 'oku 'eve'eva 'i he'ene angatonu,
'iate ia 'oku koloa'ia ka 'oku pikopiko hono ngaahi hala.
- 7 Ko ia 'oku fai ki he fono ko e foha poto ia:
ka ko ia 'oku kaume'a mo e kakai fakamaveuveu 'oku fakamaa'i 'e ia 'a 'ene tamai.
- 8 Ko ia 'oku fakalahi 'ene koloa 'i he foaki pa'anga ke toe totongi mai, mo e fai ta'etotonu,
'e tānaki ia 'e ia ki ha taha 'e manava'ofa ki he masiva.
- 9 Ko ia 'oku fakatafoki hono telinga ke 'oua na'a ne fanongo ki he fono,
'e hoko 'ene lotu 'a'ana ko e me'a fakalielia.

- 10 Ko ia 'e fakahē'i 'ae mā'oni'oni ke ne 'alu 'i ha
hala kovi,
'e tō pe foki ia ki he'ene luo 'a'ana:
ka 'e ma'u 'e he fai totonu 'ae ngaahi me'a lelei.
- 11 'Oku poto 'ae tangata koloa'ia 'i hono mata
'o'ona;
ka 'oku 'ilo'i ia 'e he tangata masiva 'oku fa'a
fakakaukau.
- 12 'Oka fiefia 'ae kakai mā'oni'oni, 'oku ai 'ae on-
goongolelei lahi:
ka 'oka pule 'ae angahala, kuo fakafufū 'ae
tangata.
- 13 'E 'ikai monū'ia ia 'aia 'oku 'ufi'ufi 'ene ngaahi
angahala:
ka ko ia 'oku vete ia mo li'aki 'e ma'u 'e ia 'ae
'alo'ofa.
- 14 'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku manavahē
ma'uaipē:
ka 'e tō ki he kovi 'aia 'oku fakafefeka hono
loto.
- 15 'O hangē ko e laione ngungulu, mo e pea 'oku
'oho fano;
'oku pehē 'ae pule 'oku angakovi ki he'ene
kakai masiva.
- 16 Ko e tu'i foki 'oku masiva 'i he fakakaukau, 'oku
lahi 'ene fakamālohi:
ka ko ia 'oku fehi'a ki he manumanu, 'oku
fakatolonga 'e ia hono ngaahi 'aho.
- 17 Ko e tangata ko ia 'oku fai fakamālohi ki he toto
'o ha tokotaha 'e mole ia ki he luo;
'oua na'a ta'ofi ia 'e ha tokotaha.
- 18 Ko ia 'oku 'eve'eva 'i he angatonu 'e fakamo'ui
ia:
ka 'e hinga leva ia 'aia 'oku pikopiko hono
ngaahi hala.

- 19 Ko ia ‘oku fa‘a ngāue ki he‘ene ngoue ‘e ma‘u ‘e ia ‘ae me‘akai lahi:
ka ‘e lahi mo‘oni ‘ae masiva kiate ia ‘oku muimui ki he kakai ta‘epoto.
- 20 ‘E lahi ‘aupito ‘ae tāpuaki ki he tangata ‘oku angatoŋu:
ka ko ia ‘oku fai fakato‘oto‘o ke ne koloa‘ia ‘e ‘ikai tonuhia ia.
- 21 ‘Oku ‘ikai lelei ke filifilimānako:
he ko e tangata ‘oku pehē, ‘e fai hala ia ke ne ma‘u ai ha kongamā.
- 22 ‘Oku ‘iate ia ‘oku fai fakato‘oto‘o ke ne koloa‘ia ‘ae mata ‘oku kovi,
pea ‘oku ‘ikai te ne tokanga‘i ‘e hoko mai ‘ae masiva kiate ia.
- 23 Ko ia ‘oku lea valoki ki ha tangata ‘e ma‘u ‘e ia ‘ae ‘ofa lahi hake,
‘amui ‘iate ia ‘oku lea lapu ‘aki ‘ae ‘elelo.
- 24 Ko ia ‘oku kaiha‘a mei he‘ene tamai pe ko ‘ene fa‘ē,
‘o ne pehē, “‘Oku ‘ikai ko e fai hala ia;”
‘oku kaume‘a ia mo e tangata faka‘auha.
- 25 Ko ia ‘oku loto fielahi ‘oku fakatupu ‘e ia ‘ae feke‘ike‘i:
ka ‘e fakamonū‘ia ia ‘aia ‘oku falala kia Sihova.
- 26 Ko ia ‘oku falala ki hono loto ‘o‘ona ko e vale ia:
ka ko ia ‘oku ‘alu fakapotopoto, ‘e fakahaofi ia.
- 27 Ko ia ‘oku fa‘a foaki ki he masiva ‘e ‘ikai masiva ia:
ka ko ia ‘oku fufū hono mata ‘e lahi ‘ae fakamala‘ia ‘e hoko ki ai.
- 28 ‘Oka hakeaki‘i ‘ae angahala, ‘oku toitoi ‘ae kakai:
ka ‘oka ‘auha ‘akinautolu, ‘oku tupu ‘o tokolahia ‘ae mā‘oni‘oni.

29

1 Ko e lea 'oku kau ki he pule fakamaama, 15 Mo e pule ki he fānau. 22 Ko e lea ki he 'ita, mo e fielahi, mo e kaiha'a, mo e fo'i, mo e fai kākā.

- 1 Ko ia kuo liunga lahi hono valoki'i kae fakakekeva 'e ia hono kia,
'e faka'auha fakafokifā ia, pea 'e 'ikai ha fakamo'ui ki ai.
- 2 'Oka pule 'ae mā'oni'oni 'oku fiefia ai 'ae kakai:
ka 'oka ma'u 'ae pule 'e he angahala 'oku mamahi ai 'ae kakai.
- 3 Ko ia 'oku manako ki he poto 'oku ne fakafiefia'i 'a 'ene tamai:
ka 'oku maumau'i 'ene koloa 'e ia 'oku kaume'a mo e kau fa'a fe'auaki.
- 4 Ko e me'a 'i he fakamaau totonu 'ae tu'i 'oku fokotu'uma'u ai 'ae fonua:
ka ko ia 'oku ne fa'a ma'u 'ae ngaahi foaki 'oku ne fakamala'ia ia.
- 5 Ko e tangata ko ia 'oku lea lapu ki hono kaungā'api,
'oku 'a'au 'e ia 'ae kupenga ki hono va'e.
- 6 Ko e fai angahala 'ae tangata angakovi ko e tauhele ia:
ka 'oku hiva mo fiefia 'ae mā'oni'oni.
- 7 'Oku tokanga 'ae mā'oni'oni ki he masiva:
ka 'oku 'ikai tokanga 'ae angakovi ke 'ilo'i ia.
- 8 'Oku tutu 'ae kolo 'e he kau tangata manuki;
ka 'oku ta'ofi atu 'ae houhau 'e he kakai poto.
- 9 Kapau 'oku fakakikihi 'ae tangata poto mo ha tangata vale,
neongo 'ene lili pe kata, 'e 'ikai ha fitemālie 'e tupu ai.

- 10 ‘Oku fehi‘a ki he angatonu ‘aia ‘oku fieinu ki he toto:
 ka ‘oku kumi hono laumālie ‘e he mā‘oni‘oni.
- 11 ‘Oku fakahā ‘e he vale ‘a hono loto kotoa pē:
 ka ‘oku fakalaulauloto ‘e he poto ki he ‘amui:
- 12 Kapau ‘oku fa‘a tokanga ‘aia ‘oku pule ki he ngaahi loi,
 ‘e hoko ‘o kovi ‘a ‘ene kau tamaio‘eiki kotoa pē.
- 13 ‘Oku fa‘a fakataha pe ‘ae masiva pea mo e kākā:
 pea ‘oku fakatou māmangia hona mata meia Sihova.
- 14 ‘E fokotu‘uma‘u ke ta‘engata ‘ae nofo‘a faka‘ei‘eiki ‘oe tu‘i,
 ko ia ‘oku fai totonu ‘ae fakamaau ki he masiva.
- 15 ‘Oku tupu ‘ae poto mei he me‘a tā mo e valoki:
 ka ko e tamasi‘i ‘oku tuku pe ki he‘ene fa‘iteliha
 ‘oku ne fakamaa‘i ‘a ‘ene fa‘ē.
- 16 ‘Oka tupu ‘o tokolahi ‘ae kakai angahala,
 ‘oku tupu mo e fai kovi: ka ‘e mamata ‘ae mā‘oni‘oni ki he‘enau hinga.
- 17 Ke ke taute‘i ho foha, pea te ke fiemālie ‘iate ia:
 ‘io, te ne fakafiefia‘i ho laumālie.
- 18 ‘Oka ‘ikai ‘i ai ha kikite ‘oku mala‘ia ‘ae kakai;
 ka ‘oku monū‘ia ia ‘aia ‘oku fai ki he fono.
- 19 ‘E ‘ikai poto ‘ae tamaio‘eiki ‘i ha lea valoki:
 he na‘a mo ‘ene ‘ilo‘i ‘e ‘ikai te ne talangofua.
- 20 ‘Oku ke mamata ki ha tangata ‘oku fa‘a lea vave?
 ‘Oku tau ‘amanaki lelei hake ki he vale ‘iate ia.
- 21 Ko ia ‘oku fakahikihiki ‘a ‘ene tamaio‘eiki talu
 ‘ene kei tamasi‘i,
 ‘e faifai pea hoko ia ‘amui ko hono foha.
- 22 ‘Oku fakatupu ‘ae feke‘ike‘i ‘e he tangata fa‘a ‘ita,
 pea ‘oku lahi ‘ae fai hala ‘ae tangata loto fili.

- 23 Ko e fielaahi 'ae tangata, 'e fakahifo ai ia ki lalo;
ka 'e pou pou hake 'ae laumālie 'oe angavaivai
'aki 'ae ongoongolelei.
- 24 Ko ia 'oku kaume'a mo e kaiha'a 'oku fehi'a ia ki
hono laumālie 'o'ona:
pea 'oku fanongo 'e ia ki he kape, ka 'e 'ikai te
ne fakahā ia.
- 25 Ko e manavahē ki ha tangata, 'oku hoko ia ko e
tauhele:
ka 'e mo'ui pe ia 'aia 'oku falala kia Sihova.
- 26 'Oku kumi 'e he tokolahi ki he loto lelei 'o ia 'oku
pule;
ka 'oku meia Sihova 'ae fakamaau ki he tan-
gata taki taha.
- 27 Ko e tangata ta'efaitotonu 'oku fakalielia ia ki he
angātonu.
Pea ko ia 'oku fai totonu 'i hono hala 'oku
fakalielia ia ki he angahala.

30

1 Ko e fakamatala 'e 'Akuli 'a 'ene tui. 7 Ko e me'a 'e ua 'i he'ene lotu. 10 Ke 'oua na'a fakamālohi'i 'ae kakai mā'ulalo. 11 Ko e to'utangata 'e fā 'oku angakovi. 15 Ko e me'a 'e fā 'oku 'ikai ke fiu. 17 Ko e 'oua na'a manuki'i 'ae mātu'a. 18 Ko e me'a 'e fā 'oku 'ilongata'a. 21 Ko e me'a 'e fā 'oku 'ikai ke kātaki'i. 24 Ko e me'a 'e fā 'oku poto lahi. 29 Ko e me'a 'e fā 'oku toulekeleka. 32 Ko e 'ita ko e me'a ia ke ta'ofi.

¹ Ko e ngaahi lea 'a 'Akuli ko e foha 'o Sake, 'aia ko e kikite:

na'e lea 'ae tangata kia 'Itieli,
'io, kia 'Itieli mo 'Ukali.

² "Ko e mo'oni 'oku lahi hake 'a 'eku vale 'i he tangata kotoa pē,

- pea 'oku 'ikai te u ma'u 'ae poto 'o ha tangata.
- ³ Kuo 'ikai akonekina au ki he poto,
pea 'oku 'ikai te u ma'u 'ae 'ilo 'oe mā'oni'oni.
- ⁴ Ko hai kuo 'alu hake ki he langi, pe 'alu hifo?
Ko hai 'oku ne tānaki 'ae matangi 'i hono nima?
Ko hai kuo ne fakama'opo'opo 'ae ngaahi vai
'i ha kofu?
Ko hai kuo ne fokotu'uma'u 'ae ngaahi
ngata'anga 'o māmani?
Ko hai hono huafa, pea ko hai 'ae huafa 'o
hono 'Alo, 'o kapau 'oku ke fa'a fakahā?
- ⁵ “'Oku ma'a 'ae folofola kotoa pē 'ae 'Otua:
pea ko e unga'anga ia kiate kinautolu kotoa pē
'oku falala kiate ia.
- ⁶ 'Oua na'a ke fakalahi ki he'ene folofola telia na'a
ne valoki'i koe,
pea 'e 'ilo ai koe ko e loi.”
- ⁷ Ko e me'a 'e ua kuo u kole kiate koe;
pea 'oua na'a ke ta'ofi ia 'iate au 'o a'u ki he'eku
mate.
- ⁸ Hiki ke mama'o 'iate au 'ae va'inga mo e loi:
pea 'oua na'aku masiva pe koloa'ia:
fafanga 'aki au 'ae me'akai 'oku taau pe mo au:
- ⁹ Telia na'aku mākona, pea u fakafisi'i koe, pea u
pehē, Ko hai 'a Sihova?
Telia foki na'aku masiva, pea u kaiha'a,
mo takuanoa 'ae huafa 'o hoku 'Otua.
- ¹⁰ 'Oua na'a ke fakakovi'i 'ae tamaio'eiki ki he'ene
'eiki,
telia na'a ne kape'i koe, pea 'ilo ko koe 'oku
halala.
- ¹¹ 'Oku ai 'ae fānau 'oku kape ki he'enau tamai,
pea 'oku 'ikai ke tāpuaki'i 'enau fa'ē.

- 12 ‘Oku ai ‘ae to‘utangata ‘e taha ‘oku nau mā‘oni‘oni ‘i honau mata ‘onautolu,
ka ‘oku te‘eki ke fufulu ‘enau anga fakalielia.
- 13 ‘Oku ai ‘ae to‘utangata ‘e taha, ‘Oi seuke! Hono
‘ikai mā‘olunga ‘a honau mata!
Pea kuo nau hiki hake honau laumata.
- 14 ‘Oku ai ‘ae to‘utangata ‘e taha, ‘oku tatau honau
nifo mo e heletā,
mo honau ngao ‘oku hangē ko e hele,
ke kai ‘o ‘osi ‘ae masiva mei he funga ‘o
māmani, pea ‘osi mo e paea mei he kakai.
- 15 “‘Oku ma‘u ‘e he aluka ‘ae ‘ofefine ‘e toko ua ‘oku
tangi,
‘Foaki mai, foaki mai.’
- “‘Oku ai ‘ae me‘a ‘e tolu ‘oku ‘ikai si‘i ke fiemālie,
‘io, ‘oku fā ‘ae me‘a ‘oku ‘ikai ke nau pehē,
‘Ma‘uā, kuo lahi.’
- 16 Ko e fa‘itoka;
mo e manāva ‘oku pa‘a;
ko e kelekele ‘oku ‘ikai pito ‘i he vai;
pea mo e afi ‘oku ‘ikai ke pehē, ‘Ma‘uā, kuo
lahi.’
- 17 “Ko e mata ‘oku manuki ki he‘ene tamai,
pea ‘ikai tokanga ke fai talangofua ki he‘ene
fa‘ē,
‘e kape‘i ia ‘e he fanga leveni ‘oe tele‘a,
pea ‘e kai ia ‘e he fanga ‘ikale iiki.
- 18 ‘Oku ai ‘ae me‘a ‘e tolu ‘oku fakafo lahi kiate au,
‘io, ko e me‘a ‘e fā ‘oku ‘ikai te u ‘ilo‘i.
- 19 Ko e puna‘anga ‘oe ‘ikale ‘i he ‘atā;
mo e hala ‘oe ngata ‘i he funga maka;
mo e ‘alu‘anga ‘oe vaka ‘i he loto vaha;

- mo e anga 'ae tangata ki he tāupo'ou.
- 20 'Oku pehē 'ae anga 'ae fefine tonotangata;
 'oku ne kai, 'o ne holoholo hono ngutu,
 'o ne pehē, "Na'e 'ikai te u fai ha kovi."
- 21 Ko e me'a 'e tolu 'oku maveuveu ai 'a māmani,
 ko e me'a 'e fā 'oku 'ikai ke ne fa'a kātaki'i:
- 22 Ko e tamaio'eiki kuo fakanofa ke pule;
 mo e tangata vale kuo mākona 'i he me'akai;
- 23 Mo e fefine anga fakalielia kuo mali;
 mo e kaunanga 'oku hoko ki he koloa 'a 'ene
 'eiki fefine.
- 24 'Oku ai 'ae me'a 'e fā 'oku iiki 'i he funga 'o
 māmani,
 ka 'oku lahi 'aupito 'enau poto:
- 25 Ko e lō, ko e fa'ahinga ia 'oku 'ikai ke mālohi,
 ka 'oku nau tokonaki 'enau me'akai 'i he
 fa'ahita'u mafana.
- 26 Ko e fanga safana, ko e fa'ahinga ia 'oku vaivai
 pe,
 ka 'oku nau ngaohi honau fale 'i he ngaahi
 maka;
- 27 'Oku 'ikai ma'u ha tu'i 'e he fanga he'e,
 ka 'oku nau puna fakataha atu;
- 28 'Oku puke 'aki 'e he hina 'a hono nima,
 'o ne nofo 'i he ngaahi fale 'oe ngaahi tu'i.
- 29 'Oku ai 'ae me'a 'e tolu 'oku lelei 'enau 'alu,
 'io, 'oku fā, 'ae me'a 'oku matalelei 'enau 'alu:
- 30 Ko e laione 'aia 'oku mālohi 'i he fanga manu,
 pea 'e 'ikai te ne tafoki atu 'i ha taha;
- 31 Ko e hoosi; mo e kosi tangata foki;
 pea mo e tu'i, 'oku 'ikai fa'a fai ki ai ha an-
 gatu'u.
- 32 "Kapau kuo ke fai vale 'i ho'o hiki hake koe 'e
 koe,

pea kapau kuo ke mahalo kovi, ke ke 'ai ho nima ki ho ngutu.

³³ Ko e mo'oni 'oku tupu 'ae pota 'i he tuki 'ae hu'ahuhu 'oe manu,
pea tupu 'ae toto 'i he mio'i 'oe ihu:
'oku pehē, 'oku tupu 'ae feke'ike'i 'i he 'ita fakamālohi.”

31

1 Ko e enginaki 'a Limueli ki he fai mā'oni'oni mo e ta'ofi ki he fa'a inu ke konā. 6 Ke malu'i mo fakafiemālie 'ae kakai mamahi'ia. 11 Ko e ongoon-golelei mo e 'aonga 'ae fefine alafia angalelei.

¹ Ko e ngaahi lea 'ae tu'i ko Limueli, ko e tala na'e akonaki 'aki ia 'e he'ene fa'ē.

² “Ko e hā, 'eku tama?

Pea ko e hā, 'ae tama 'o hoku manāva?

Pea ko e hā, 'ae tama 'a 'eku ngaahi fuakava?

³ 'Oua na'a tuku ho mālohi ki he kakai fefine,
pe ko ho ngaahi hala ki he me'a 'oku 'auha ai
'ae ngaahi tu'i.

⁴ 'Oku 'ikai taau mo e ngaahi tu'i, 'E Limueli,
'oku 'ikai taau mo e ngaahi tu'i ke fa'a inu kava
pe ke inu 'e he hou'eiki 'ae kava kona.

⁵ Telia na'a nau inu, pea ngalo ai 'ae fono,
pea ta'etotonu ai 'ae fakamaau, ki he kakai
'oku mamahi.

⁶ 'Atu 'ae kava mālohi kiate ia 'oku meimei mate,
mo e uaine kiate kinautolu 'oku māfasia honau
loto.

⁷ Tuku ke ne inu ke ngalo ai 'ene masiva,
pea 'oua na'a toe manatu ki he'ene mamahi.

⁸ Ke mato'o ho ngutu koe'uhi ko e noa,

- ‘i he me‘a ‘anautolu kotoa pē kuo fakamaau ki
he mate.
- 9 Mato‘o ho ngutu, pea ke fakamaau mā‘oni‘oni,
pea ke langomaki‘i ‘ae masiva, pea mo e paea
‘i he‘ene me‘a.”
- 10 Ko hai ‘oku fa‘a ma‘u ‘ae fefine fai lelei?
He ‘oku ma‘ongo‘onga ia ‘i he ngaahi maka
koloa.
- 11 ‘Oku falala fakamo‘omo‘oni kiate ia ‘ae loto ‘o
hono husepāniti,
pea ‘e ‘ikai ‘aonga kiate ia ha me‘a ‘oku ma‘u ‘i
he fakamālohi.
- 12 ‘E fai lelei ia kiate ia,
ka ‘e ‘ikai ha kovi ‘i he ‘aho kotoa pē ‘o ‘ene
mo‘ui:
- 13 ‘Oku ne kumi ‘ae fulufulu‘i sipi, mo e lou‘akau,
‘o ne ngāue fiefia ‘aki ‘a hono nima.
- 14 ‘Oku ne hangē ko e ngaahi vaka ‘oe kau fakatau,
he ‘oku ne ‘omi ‘ene me‘akai mei he mama‘o.
- 15 ‘Oku ne tu‘u hake foki ‘i he kei po‘uli, ‘o ne tufaki
‘ae me‘akai ki he‘ene kau nofo‘anga,
mo e ‘inasi ‘o ‘ene kau kaunanga.
- 16 ‘Oku ne manako ki ha ngoue, pea ne fakatau ia:
pea ‘oku ne tō ‘ae ngoue vaine mei he fua ‘o
hono nima.
- 17 ‘Oku nono‘o ‘aki ‘ae mālohi ‘a hono kongaloto,
‘oku ne fakamālohi hono nima.
- 18 ‘Oku ne ‘ilo ‘oku lelei ‘ae me‘a ‘oku ne
fakatau‘aki:
‘oku ‘ikai ke mate ‘ene maama ‘i he pō.
- 19 ‘Oku ne ai hono nima ki he me‘a ‘oku fī‘aki ‘ae
filo,
pea ‘oku puke ‘i hono nima ‘ae ‘ai‘anga filo.
- 20 ‘Oku mafao atu hono nima ki he masiva,

- ‘io, ‘oku mafao atu hono nima kiate kinautolu
‘oku paea.
- 21 ‘Oku ‘ikai manavahē ia ki he tō mai ‘ae ‘uha
hinehina ki he‘ene kau nofo‘anga:
he ‘oku lōua ‘ae kofu ‘o ‘ene kau nofo‘anga
kotoa pē.
- 22 ‘Oku ne ngaohi kiate ia ‘ae ngaahi kofu‘aki ‘ae
tupenu kuo tuitui fakasanisani:
ko hono ngaahi kofu ko e silika mo e me‘a
kula‘aho‘aho.
- 23 ‘Oku ongoonga hono husepāniti ‘i he ngaahi
matapā,
‘oka nofo hifo ia mo e kau mātu‘a ‘oe fonua.
- 24 ‘Oku ngaohi ‘e ia ‘ae tupenu tu‘ovalevale lelei, ‘o
ne fakatau‘aki:
pea ‘oku ‘atu ‘a hono ngaahi no‘o ki he kau
fakatau.
- 25 Ko hono kofu ko e mālohi mo e ongoongolelei;
pea ‘e fiefia ia ‘i he ngaahi ‘aho kimui.
- 26 ‘Oku mato‘o hono ngutu ‘i he poto;
pea ‘oku ‘i hono ‘elelo ‘ae fono ‘oe ‘ofa.
- 27 ‘Oku ne tokanga lahi ki he anga ‘o hono fale,
pea ‘oku ‘ikai ke kai ‘e ia ‘ae mā ‘ae
fakapikopiko.
- 28 ‘Oku tupu hake ‘ene fānau, ‘onau ui ia ko e
monū‘ia;
pea ‘oku fakaongoongolelei‘i ia ‘e hono husepāniti
foki.
- 29 “Kuo fai lelei ‘e he kau ‘ofefine tokolahi,
ka ‘oku ke lelei hake koe ‘iate kinautolu kotoa
pē.”
- 30 Ko e me‘a kākā ‘ae matamatalelei, pea ko e
va‘inga ‘ae hoihoifua:

ka ko e fefine 'oku manavahē kia Sihova 'e
fakaongoongolelei'ia.

31 Foaki kiate ia mei he fua 'o hono nima:
pea tuku pe ke fakaongoongolelei'ia 'i he
ngaahi matapā 'e he'ene ngaahi ngāue
'a'ana.

lxxxix

KO E TOHI TAPU KĀTOA
The Holy Bible in the Tongan language of Tonga,
Revised West Version

Public Domain

Language: Tongan

Translation by: James Baxley

Cover and title page artist: Kitione Vailea

Digital editions and layout: Michael Johnson

Web site: <https://ebible.org/ton/>

Translator support: <https://worldoutreach.org/325>

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Nov 2021

2362cc12-5c8d-5627-ad4b-c1c163858892